Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети,
Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ◆ 2 апрель 1968 йил, сешанба ◆ № 77 (13.939). ◆ Баҳоси 2 тийин.

РЕСПУБЛИКАМИЗ МЕҲНАТ АҲЛИ БЕШ ЙИЛЛИК ТОПШИРИҚЛАРИНИ АДО ЭТМОҚДАЛАР

◆

ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН ҚИШЛОҚ ХУЖАЛИК МЕҲНАТКАШЛАРИНИНГ БУ ЙИЛГИ МАРРАСИ

◆

КУКЛАМГИ ЭКИШ ҚИЗҒИН ТУС ОЛМОҚДА

ТОШКЕНТДА ХАЛҚ ҲАШАРИ

Горький шаҳридан келган бинокорлар ҳам пойтахтимизда шинам уй-жойлар қурмоқда. Кунн кеча 64 хонадонга мўлжалланган янги кўп қаватли иморат қўлдан чиқарилди. Янги уйга ордер олган меҳнаткашларга хоналарнинг пардози маъқул тушади деб ўйлаймиз, дейди партбюро секретари Константин Александрович Боряев. Апрель ичида Волга бўйидан келган қурувчилар яна бир янги уйни пойтахтимиз меҳнаткашларига туҳфа этадилар. Сентябрь ойига қадар эса битта йирик поликлиника ва 3 та 9 қаватли уй қад кўтаради.

Владимир Ильич Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги шарафига меҳнат вахтасида туриб ишлаётган бинокорлар орасида Л. Смирнов бошлиқ сувоқчилар, Ю. Вдовин бошлиқ дурадгорлар, Т. Махотина раҳбарлигидаги бўёқчилар бригадалари айниқса катта ютуқларга эришмоқдалар.

●

Чилонзордаги 23-квартал тобора гавжум бўлиб бормоқда. Бу ерда яқиндагина 280 ўринли болалар боғчаси қурилди. Шунингдек, «Бошқирдистон» деб аталган катта гастроном ҳам ишга тушди. Бу дўконнинг Бошқирдистон деб номланиши бежиз эмас. Чунки кўп бошқа уй-жой бинолари, болалар боғчалари қатори бу магазинни ҳам қардош Бошқирдистондан келган бинокорлар қуришган.

●

Шу йилнинг иккинчи кварталн мобайнида куйбишевлик бинокорлар умумий саҳни 5,5 минг квадрат метрдан ошиб кетадиган икки уйни қуриб беришга аҳд қилганлар.

Ҳозир Тошкентда Куйбишев шаҳридан келган 640 бинокор жон куйдириб ишламоқда. Алексей Толмачев, Мария Валигорская, Анатолий Қурмаев, Николай Ганин бошлиқ коллективлар яхши натижаларни қўлга киритмоқдалар.

Қардош куйбишевлик бинокорлар жами 27 400 квадрат метр уй-жойни қуришга сўз беришган. Дўстлик тортиғидан миннатдор бўлган тошкентликлар ҳиммати баланд бинокорларга ташаккур айтмоқдалар.

Афанасий КИМ.

НОЗ-НЕЪМАТЛАР МЎЛ БЎЛСИН

Фаровонлик ошган сари орзу-ҳавас кучайганидек, маъмурчилик бўлаверган сари одамларнинг ноз-неъматларга бўлган талаби ҳам ортаверади. Совет кишиларининг ҳаёт кечириши, турмуши, меҳмон кутиши-ю, эрталабки нонуштасидан тортиб, кечки овқатланишигача ҳаммасида маъмурчиликнинг яққол нишоналари бор. Гарчи дастурхон тўкин бўлса ҳам кўнгил яна алла нималарни тусайди.

Коммунистик мўл-кўлчилик ноз-неъмат етиштирувчилардан жуда кўп инъом талаб қилмоқда. Шу билан бирга, йилнинг маълум фаслларида етиштириладиган тансиқ маҳсулотларни эндиликда йил-ўн икки ой етиштириш тақозо этилмоқда. Уз ҳаёти ва турмушида хилма-хил озиқ-овқат маҳсулотлари билан мўл-кўл таъминланаётган халқимизнинг қиш ичида янги узилган резовар, сабзавот истеъмол қилишга бўлган истаги кучаяётганининг сабаби ҳам ана шудир.

Узбекистон қишлоқ хўжалик меҳнаткашларининг бу йилги мажбуриятда сабзавоткорлар, боғбонларнинг катта ҳиммати ўз ифодасини топган. Беш йилликнинг учинчи йилида республикамизда 750 минг тонна сабзавот, 200 минг тонна картошка, 390 минг тонна полиз экинлари маҳсулоти, 150 минг тонна мева, 220 минг тонна узум етиштирилиши зарур. Барча категориядаги хўжаликлар бўйича давлатга 474 минг тонна сабзавот, 203 минг тонна полиз экинлари маҳсулоти, 60 минг тонна картошка, 64 минг тонна мева 155 минг тонна узум топширилиши ва сотилиши керак. Бу катта вазифа муваффақиятли бажарилса, ўлкамизда тўкинчилик янада зўраяди, аҳоли йилнинг ҳамма фаслларида қимматли маҳсулотлар билан мўл кўл таъминланади.

Партия ва ҳукуматимиз томонидан сабзавоткорларга берилаётган катта ёрдамлар олинган социалистик мажбуриятларнинг тўла-тўкис бажарилишига мустаҳкам гаров бўлади. Сабзавоткор хўжаликлар кейинги йилларда ишлаб чиқаришнинг равон йўлига тушиб олдилар. Деҳқончиликка техника кенгроқ кириб бормоқда. Химиядан хийла кенг фойдаланиладиган бўлиб қолди. Ҳаммадан муҳими, маҳсулот етшитирувчиларнинг моддий манфаатдорлиги кучайди. Шулар туфайли ҳосилдорлик кўтарилмоқда, экинларнинг ҳамма тури бўйича маҳсулот етиштириш юзасидан белгиланган планлар тўла бажарила бошлади. Республикамизда ихтисослаштирилган сабзавоткор хўжаликлар тузилганлиги маҳсулот етиштириш соҳасидаги умумий юкни салишда катта роль ўйнамоқда. Сабзавот майдонлари кенгаймоқда, давлатга ва аҳолига етказиб берилаётган маҳсулотнинг миқдори ошмоқда.

Лекин, шуни айтиш керакки, ҳали ҳам сабзавотчилик аҳолининг ўсиб бораётган талаблари даражасидан орқада қоляпти. Бу нарса баъзи маҳсулотларнинг ҳамон танқислигида, айрим ҳолларда бир хил сабзавот маҳсулоти мўл бўлиб, иккинчи хили етишмаслигида сезилмоқда. Ҳолбуки, турмуш ҳамма турдаги маҳсулотларнинг доим мўл бўлишини талаб этади. Ишни шундай ташкил этиш керакки, аҳоли истаган турдаги сабзавот билан доим таъминлансин. Бу борада айниқса ихтисослаштирилган хўжаликларнинг коллективлари тадбиркорлик билан иш кўришлари керак.

Бу йил сабзавоткорлар экин-тикин ишларига яхши тайёргарлик билан барвақт киришдилар. Картошка экиш эрта бошланди. Март ойи ичидаёқ бир неча минг гектар ерга эртаги сабзавот экилди. Аммо кейинги қор ва совуқ дала ишларини анча орқага сурди. 25 мартгача республикада картошка экиш плани 26,3 процент, сабзавот экиш плани 29 процент бажарилган ва шу жумладан кейинги бир ҳафта ичида планга нисбатан 6,2 процент ерга картошка, 6,6 процент ерга сабзавот экилди, холос. Агар суръат шу тарзда борса, эртаги сабзавот экиш чўзилиб кетиши, аҳолига маҳсулот етиштириб бериш ёмон аҳволга тушиб қолиши мумкин. Бу қолоқликка барҳам бериш учун сабзавоткорлар отни жадал қамчилашлари, эртаги сабзавот экишни ҳар жиҳатдан тезлаштиришлари, резовар экинларни яхши парвариш қилиб, уни тезроқ етилтириш чораларини кўришлари лозим.

Илғор хўжаликлар шу неча-кундузда сабзавотчилик учун оғир вазият юз берганлигини ҳисобга олиб, дала ишларини миришкорлик билан бошқармоқдалар. Масалан, Калинин районидаги Карл Маркс номли, Собир Раҳимов номли колхозларда уруғни ва сабзавот экинлари кўчати вақтидан ўтказмай экилмоқда, кўчат тез авж олиши, уруғ тез кўкариши учун совуқ тупроққа кўплаб маҳаллий ўғит солинмоқда. Бу тадбир яхши натижа бермоқда. Тошкент областидаги сабзавот етиштирувчи жуда кўп хўжаликларда ҳам шундай қилинмоқда. Натижада бу областда ҳозиргача планда белгиланган майдоннинг учдан бир қисмдан зиёдроғига экин экилиб, кўнгилдагидек ўстирилаётир.

Бироқ, кўпгина область ва районларда сабзавот экиш кечиктириб юборилаётир. Каттагина салмоққа эга бўлган Самарқанд областида картошка экиш плани энди 13,3 процент бажарилди. Бошқа областларда ҳам кейинги кунларда экишда сезиларли силжиш бўлмаётир. Қорақалпоғистон АССРда ўтган йили пландагидан 81 минг тонна сабзавот, 41 минг тонна картошка, 75 минг тонна полиз экинлари маҳсулоти кам етиштирилди. Бунга экиш вақтида ўтказилмаганлиги, экин ўз агротехника қоидалари асосида парвариш қилинмаганлиги сабаб бўлган эди. Бу йил ҳам аҳвол ачинарли. Ҳозиргача пландагига нисбатан жуда оз майдонга картошка ва сабзавот экилган.

Экин кун санайди. Деҳқончиликда, айниқса сабзавотчиликда маҳсулотни эрта етиштириш учун вақтни ғанимат билмоқ керак. Сабзавотчилик билан шуғулланувчи хўжаликларнинг раҳбарлари, агрономлари, қишлоқ хўжалик органлари йилнинг илк ноз-неъматларини аҳолига барвақт етказиб бериш учун ҳамма чора-тадбирларни кўришлари зарур. Экин планлари ҳар бир хўжалик, бригада ва бўлимда пухта тузилган бўлиши, экин турлари, гектарлар белгиланганда давлат манфаатлари ва аҳоли талаблари аниқ ҳисобга олиниши, план ҳамда мажбуриятлар хилма-хил маҳсулотлар бўйича тўла-тўкис бажарилиши назарда тутилиши лозим.

Кейинги қор ва совуқ гуллаган меваларнинг анчасини уриб кетди. Урик, шафтоли ва бошқа баъзи мевалар бу йил камроқ бўлиши мумкин. Буларнинг ўрнини юқори сифатли сабзавот, айниқса полиз экинлари маҳсулотлари билан қоплаш керак бўлади. Колхоз ва совхозларда полиз экинларини кўпроқ экиш, улардан юқори ҳосил олиш энг муҳим вазифалардандир.

Март ўтиб, баҳорнинг иккинчи ойи кирди. Аҳоли деҳқонлардан янги узилган сабзавот маҳсулотлари кутмоқда. Бутун куч ва техникани сабзавот экиш суръатини кучайтиришга сафарбар этайлик. Халқ фаровонлигини ошириш, дастурхонимизни тўкин қилиш учун ноз-неъматларни мўл-кўл етиштирайлик! Бу соҳада партия ва совет ташкилотлари катта ташкилотчилик ишлари олиб боришлари, сабзавот, полиз экинлари мўлкўллигини таъминлашлари лозим.

Беш йиллик вахтасида

КАРАМ ЭКИБ БЎЛИНДИ

Беш йилликнинг учинчи йилида сабзавотдан мўл ҳосил етиштириш ва олинган юксак социалистик мажбуриятларни муваффақиятли адо этиш учун курашаётган Косон районидаги «Москва» совхозининг Алланазар Жабборов бошлиқ бўлими коллективи эртаги сабзавот экишга пухта тайёргарлик билан киришган эди. Бу ерда 5 гектар майдонга карам экиш юзасидан белгиланган топшириқ тўла адо этилди. Ҳозир бўлим сабзавоткорлари кўчатларни парвариш қилишга киришдилар.

Н. НОРМУРОДОВ.

ОЗУҚА МЎЛ БЎЛАДИ

Наманган районидаги «Ленинград» колхозининг чорвадорлари моллар туёғини кўпайтириш ва маҳсулдорлигини оширишда ҳал қилувчи роль ўйнайдиган озуқа базасини мустаҳкамлашга катта эътибор беряптилар. Улар бу йил 5000 тонна силос ва 1450 тонна дағал хашак тайёрлашни мўлжаллашяпти. Бу соҳада маккажўхори экишни қулай агротехника муддатларида ўтказиш ва ундан мўл-кўл кўкпоя олиш муҳим аҳамиятга эга. Буни эътиборга олиб, маккажўхори экишга яхши тайёргарлик кўрилди. Экиш дастлабки кунданоқ тез суръатлар билан олиб бориляпти. Бу муҳим ишни 150 гектар майдоннинг ҳаммасида 8 кунда тамомлаш назарда тутиляпти.

Т. СУЛАЙМОНОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбирлар постининг бошлиғи.

МУДДАТИДАН ИЛГАРИ

Энгельс номли колхоз чорвадорлари беш йилликнинг учинчи йилида зиммага олинган мажбуриятларни муваффақиятли бажариш учун курашда Иштихон районидаги бошқа хўжаликларнинг коллективларига намуна кўрсатмоқдалар. Улар ҳозиргача давлатга 25 тонна гўшт топшириб, ярим йиллик планни ва 32,5 тонна сут тайёрлаб, тўрт ойлик топшириқни муддатидан илгари адо этдилар.

С. ХЎЖАЕВ.
«Совет Ўзбекистони»нинг штатсиз мухбири.

Ибодат Қорабоева Тошкент тўқимачилик комбинати коллективининг беш йиллик планни муддатидан илгари бажариш учун олиб бораётган курашида актив қатнашиб, смена топшириқларини 130-140 процентдан бажармоқда. Суратда: илғор тўқимачи И. Қорабоева.

А. Тўраев фотоси.

ЗАФАР САТРЛАРИ

Андижон область, Қўрғонтепа район чорвадорлари давлатга сут сотиш биринчи квартал планини ортиғи билан адо этдилар. Давлат қабул пунктларига район хўжаликларидан 540 тоннадан зиёд сут етказиб берилди. «Бирлашган», «Победа» колхозининг чорвадорлари айниқса юқори кўрсаткичга эришдилар.

И. МИРЗАЕВ.

КУН ТАРТИБИДА ШОЛИ ЭКИШ МАСАЛАСИ

27 мартда Тошкентда кенгаш очилди. СССР Мелиорация ва сув хўжалиги министрлиги уюштирган бу кенгашда шоликорлик системаларини лойиҳалаш ва қуриш масалалари, шунингдек лойиҳалашнинг ишлаб чиқилган техникавий шароитлари ва нормалари муҳокама қилинади.

Мажлисни СССР Мелиорация ва сув хўжалиги министрлиги лойиҳалаш ишлари бош бошқармасининг бошлиғи М. Я. Алешев очди. Мажлисда «Союзгипрорис» институтининг бош инженери В. А. Сикидин Қизилқум чўлларида шоликорлик системаларини лойиҳалаш тажрибаси тўғрисида, «Главриссовхозстрой» бош инженери А. А. Антипов Қизилқум ва Қизилўрда даштларида инженерлик шоликорлик системаларини қуриш ҳақида, «Южгипроводхоз» институтининг бош инженери П. Д. Евтеев Россия Федерациясининг жанубида шоликорлик системаларини лойиҳалаш тўғрисида ва «Кубаньгипроводхоз» институтининг директори Ю. И. Гаевский Краснодар ўлкасида шоликорлик системаларини лойиҳалаш ҳақида доклад қилдилар.

Кенгаш мажлиси уч кун давом этди. (УзТАГ).

МАЖБУРИЯТ ОЛДИНГМИ, БАЖАР!

СЎЗИМИЗ ҚАТЪИЙ

Т. НАВРУЗБОЕВ,
Қорақалпоғистон АССР қишлоқ хўжалик министри.

Қалби қайноқ қорақалпоқ халқи азалдан меҳнаткаш. Унинг учун ҳаёт уфқлари фақат Октябрь инқилобидан кейингина кенг очилди. Ҳар бир юмушни ўз вақтида бажаришга одатланиб қолган бу аҳил халқ Совет ҳокимияти йилларида ўлкани гуллатиб-яшнатди. Коммунизм қурилиши буюк ишига ўз ҳиссасини қўшиб келмоқда, йил сайин катта зафарларни қўлга киритмоқда.

Автоном республика ўтган йили мамлакатга 257 минг тонна «оқ олтин» етказиб берди. Бу, планда кўзда тутилганидан 23 минг тонна кўп демакдир. 11 та колхоз гектаридан 35 центнердан ошириб, кўпгина бригадалар 40-50 центнердан зиёдроқ пахта топширди. Тўрткўл райони азаматлари гектар бошига 32,6 центнердан «оқ олтин» етиштирилишига эришдилар. Шу райондаги Меҳнат Қизил Байроқ орденли Максим Горький номли колхоз миришкорлари 2.235 гектар майдоннинг ҳар гектаридан қарийб 39 центнердан пахта сотдилар. Автоном республика меҳнаткашлари қишлоқ хўжалигининг бошқа тармоқларида ҳам катта муваффақиятлар қозонишди. Меҳнаткашлар дастурхонига 36 минг тоннадан кўпроқ шоли тортиқ қилинди. Гўшт, жун, тухум, қоракўл тери етиштириш топшириқлари вақтида бажарилди.

Лекин, қорақалпоқ халқи эришилган муваффақиятлар олдида асло эсанкираб қолмайди. Биз беш йилликнинг учинчи йилида тағин улкан марраларни кўзлаб, иш тутмоқдамиз. Автоном республика бўйича ҳар гектар ердан ўртача 22,5 центнердан пахта ҳосили олинишига эришишни ўз олдимизга асосий мақсад қилиб қўйдик. Давлатга сотилиши лозим бўлган 290 минг тонна «оқ олтин»нинг 120 минг тоннаси агрегатларда йиғиштириб олинади. Бу билан неча ўн минглаб кишиларнинг қўл меҳнати енгиллаштирилади.

●

Биз олдимизда турган катта ишларни сўзсиз бажариш мақсадида бир қанча тадбирларни амалга оширмоқдамиз. Даставвал, чигит экиш кампаниясига пухта тайёргарлик кўрилди. Кузда сифатли шудгорланган ерлар ҳозир борона қилинмоқда. Сув тармоқларини ремонт қилиш ва янгиларини қазиш ишлари тугалланай, деб қолди. Одамларнинг бир қисми маҳаллий ўғит жамғариш билан банд.

Тракторларни ремонт қилиш ва мавсумга тайёрлашда «Узсельхозтехника»нинг жойлардаги бирлашмалари катта мадад кўрсатмоқдалар. 4.104 та чопиқ тракторидан 3.220 таси, 1.678 та ҳайдов тракторидан 1.409 таси ремонтдан чиқарилди. 1.889 та насосдан 1.464 таси шай қилиб қўйилди. Сеялкалар ва культиваторлар ремонти тугалланди.

Айниқса Тўрткўл районининг меҳнаткашлари ҳосил учун курашнинг биринчи босқичида юксак уюшқоқлик намуналарини кўрсатиб ишламоқдалар. Улар хўжаликлараро ирригация шохобчаларини тўла ремонт қилиб бўлдилар, далаларга кўплаб маҳаллий ўғит чиқардилар. Шўр ювиш ишларини муваффақиятли ўтказдилар. Район хўжаликлари чигит экиладиган кунларни сабрсизлик билан кутишяпти. Бу ерда баҳорги дон ва беда экиш ишлари қизғин тус олган. Эртаги сабзавот экиш топшириқлари кўнгилдагидек бажарилмоқда. Қишлоқ машиналари ремонти тугалланиш арафасида. Амударё, Шуманай, Беруний ва Хўжайли районларида ҳам сув тармоқларини тозалаш, техникани кўклам экиш кампаниясига шай қилиб қўйиш дуруст уюштирилган.

Автоном республика колхоз ва совхозлари қиш даврида ерларнинг шўрини ювишга алоҳида аҳамият бердилар. Лекин қатор хўжаликлар техника ремонтини кечиктириб юбордилар. Маҳаллий ўғит жамғариш ва уни далага ташиб чиқаришни пайсалга солмоқдалар.

Пахта тозалаш заводларида чигитни тозалаш ва экишга тайёрлаш яхши бораётир, деб бўлмайди. Чигитни хўжаликларга етказиб беришда ҳам сусткашлик ҳукм сурмоқда. Кўпгина хўжаликлар беда уруғини тозалаб бўлганлари йўқ. Бу камчиликларнинг олдини олиш учун республика партия ва ҳукумат органлари бир қатор тадбирларни белгиладилар.

Бу йил худди ўтган йилдаги каби Амударёда сувнинг оз бўлиши кутилмоқда. Бироқ, бу деҳқонни сира чўчита олмайди. Хўжаликларнинг раҳбарлари берилган сувни ўз вақтида олиш ва ундан тежаб-тергаб фойдаланиш учун нимаики зарур бўлса, ҳаммасини бажо келтиришга даъват этилгандирлар. Ҳозирги энг асосий вазифалардан бири — ерларнинг шўрини ювиш ва бу ишни тезроқ тугаллашда оқар сувдан оқилона фойдаланишдан иборат. Ҳар бир литр оқар сувнинг кадрига етиш, тупроқда кўпроқ нам сақлаб қолишига имкон беришини унутмаслигимиз керак.

Республика қишлоқ хўжалик ходимлари олдида жуда муҳим ва сира кечиктириб бўлмайдиган вазифалар турибди. Биз жанубий районларда чигит экишни биринчи майдан кечиктирмай, шимолий зонада эса 5 майга қадар тугаллашимиз керак. Беда ва арпани бугун-эрта экиб бўламиз, маккажўхори ва дон учун оқжўхори экиш 15 майга қадар, силос учун маккажўхори экиш эса 10 июлга қадар тўла-тўкис тугалланади. Дала ишларини ҳам ана шунга мослаб олиб боряпмиз.

Сабзавот етиштириш автоном республика талабларини қондира олмаётганлигини таъкидлаш керак. Аҳолига сабзавот, картошка, полиз экинлари маҳсулоти, мева ва узум етказиб бериш ҳамон қониқарсиз аҳволда. Колхоз ва совхозларимиз ўтган йили планда кўрсатилганидан 8,1 минг тонна кам сабзавот, 4,1 минг тонна картошка ва 7,5 минг тонна кам полиз экинлари маҳсулоти олдилар. Бу йил ана шунга йўл қўймаслик, олинган мажбуриятларни шараф билан бажариш учун чинакамига кураш олиб борилади. «Сўз бердингми, уни бажар», деганларидек, биз бу йилги сўзимизнинг албатта устидан чиқамиз. Чунки ҳозирги ишларимизнинг кўлами, ана шу соҳаларга раҳбарликнинг ва ғамхўрликнинг яхшиланганлиги бундан далолат бериб турибди.

Чорвачилик ҳам қолоқ соҳа ҳисобланмоқда. Кўпгина хўжаликлар, хусусан, ихтисослаштирилган хўжаликлар гўшт, сут ва тухум етиштириш соҳасида ҳали ҳам оқсаб қолмоқдалар. Республика аҳолисининг ана шу маҳсулотларга бўлган талабини етарли қондира олмаётирлар. Бунинг сабаблари бор. Подаларни тўлдириб бориш ишига етарли аҳамият берилмади, ёш молларни ўстириш ва улар туёғини кўпайтириш эътибордан четда қолди. Молларнинг қисир қолиш ҳоллари кўп учраб туради. Бундан ташқари, чорвачилик учун мустаҳкам озуқа базаси яратиш иши билан жиддий шуғулланилмади. Бедазорларни кенгайтириш, бедапоялардан кўплаб беда пичани олиш, маккажўхори ҳамда оқжўхорининг ҳосилдорлигини ошириш каби муҳим ишлар билан ўз вақтида шуғулланилмади. Ишлаб чиқариш жараёнларини механизациялаштириш чорвачиликка кенг жорий этилмади. Ана шуларнинг ҳаммаси чорва моллар туёғини кўпайтириш ва маҳсулдорлигини оширишга салбий таъсир кўрсатмай қўймади.

Қорақалпоғистон қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари ана шу камчиликларни чуқур анализ қилиб, ўзларининг бу йилги қурултойларида улкан мажбуриятлар олдилар. Улар қишлоқ хўжалигининг ҳамма соҳалари бўйича қабул қилинган мажбуриятларни бекам-кўст бажарамиз, деб партия ташкилотларини ишонтирдилар.

Қорақалпоқ халқи ваъдасига вафо қилмоқ учун куч ва ғайратини, билим ва тажрибасини аямай меҳнат қилаверади. Бу, қалби қайноқ қорақалпоқ элида яшаб ўсаётган барча одамларнинг юрак сўзларидир. Чунки, улар ҳам беш йилликни барвақт бажариш, доҳиймиз В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигини муносиб нишонлаш учун умумий сафарбарлик эълон қилганлар.

ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН АССР ҚИШЛОҚ ХУЖАЛИК МЕҲНАТКАШЛАРИНИНГ БУ ЙИЛГИ МАРРАЛАРИ

ПАХТА — 290.000 тонна	СУТ — 28.000 тонна	ПОЛИЗ ЭКИНЛАРИ МАҲСУЛОТИ — 24.000 тонна
ДОН — 67.200 тонна	ТУХУМ — 11 млн. дона	МЕВА ВА УЗУМ — 6.000 тонна
ШУ ЖУМЛАДАН, ШОЛИ — 45.200 тонна	ЖУН — 1.326 тонна	ДАҒАЛ ХАШАК — 250.000 тонна
БЕДА УРУҒИ — 440 тонна	ПИЛЛА — 665 тонна	СИЛОС — 250.000 тонна
ГЎШТ — 10.000 тонна	САБЗАВОТ — 20.000 тонна	
	КАРТОШКА — 10.300 тонна	

А. Н. КОСИГИН ЭРОНГА ЖЎНАБ КЕТДИ

СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин 1 апрелда Москвадан Теҳронга жўнаб кетди. Совет ҳукуматининг бошлиғи Эрон шаҳаншоҳ ҳукуматининг бош министри Амир Аббос Ҳувайдо таклифига биноан расмий визит билан дўстона мамлакатга жўнади.

А. Н. Косигин билан бирга Арманистон ССР Министрлар Советининг Раиси Б. А. Мурадян, Тожикистон ССР Министрлар Советининг Раиси А. Қаҳҳоров, СССР ташқи ишлар министрининг ўринбосари В. М. Виноградов, СССР Министрлар Совети ташқи иқтисодий алоқалар Давлат комитети Раисининг биринчи ўринбосари И. В. Архипов, СССР Ташқи ишлар министрлиги бўлимларининг мудирлари Л. М. Замятин ва С. П. Киктев хам Эронга жўнаб кетишди.

Совет Иттифоқининг Давлат байроқлари билан безатилган Внуково аэродромида А. Н. Косигин ва унинг ҳамроҳларини Г. И. Воронов, А. П. Кириленко, К. Т. Мазуров, Д. С. Полянский, Ю. В. Андропов И. В. Капитонов, Ф. Д. Кулаков ва бошқа расмий кишилар кузатиб қолдилар. (ТАСС).

ХУШХАБАРЛАР, ЯНГИЛИКЛАР

● Ортиқча ва фойдаланилмаётган материаллар ҳамда машина-ускуналарни реализация қилиш бўйича Ўзбекистон пойтахтида ўтказилган биринчи бутуниттифоқ ярмаркасининг якунлари чиқарилди.

Мамлакатнинг барча иқтисодий районларидаги корхона ва муассасаларнинг қарийб уч минг вакили йигирма уч миллион сўмлик битим туздилар. Улар қурилиш ва химия ускуналарини, ҳар хил электротехника буюмларини, металлар, абразивлар, радио аппаратларини сотиб олдилар.

● «Таштекстильмаш» заводи асбобсозлик цехининг ишчилари ишдан бўшамай ўқув юртларида ўқимоқдалар ишчилар мастер Евгений Дударевни ва токарь Василий Клепинни эришган янги муваффақият билан қутладилар. Уларнинг иккаласи ҳам машинасозлик техникуми кечки бўлимининг тўртинчи курсини тамомлаб, навбатдаги имтиҳонларни муваффақиятли топширди.

● Ўзбекистон полизчилари ўйлаб гектар ерга полиз экинлари экдилар. Бу йил республикада уларнинг майдони кенгайтирилди. Хўжаликлар тарвуз ва қовун экиш учун Амударё соҳилларида ва Қизилқум чегарасида ўзлаштирилган ерларни ажратдилар. Машҳур Хоразм қовунларининг уруғи, Сирдарё даштларида етиштирилаётган жуда катта тарвузларнинг уруғлари яхши ўғитланган тупроққа ташланмоқда.

Ўзбекистон полизчилари беш йилликнинг учинчи йилида эл-юрт дастурхонига икки юз минг тоннадан кўпроқ — гектар бошига 146 центнердан ширин-шакар маҳсулот етказиб беришга аҳд қилдилар.

НАМАНГАН пилла заводи меҳнаткашлари беш йиллик топшириқларни муддатидан илгари бажаришга бел боғладилар. Суратда: ана шу корхонанинг меҳнаткашларидан тажрибали назоратчи Майсара Иброҳимова ва микроскопда анализ ишларини бажарувчи Ҳамида Собирова ўртоқлар.

Ш. ОСМОНОВ фотоси.

ХИВА ГИЛАМЧИЛАРИ

Қирмизи гиламга мафтункор боқиб қолдик. Ялт-ялт ёнади, жилоланади. Гуллар ранг-баранг товланади. Ана чирой, ана нафосат! Наққошига офарин дегинг келади.

Бу нима? Жилвами ё заррин шуъла?
Аму тўлқини ё қизлар кўнгли?
Бу — Хива қизлари тўқиган гилам,
Келинлар уйининг зийнати — гули.

«Хоразм гули» деб аталаркан улинг номи. Бибижон Пирова билан Қумри Отажонова тўқишибди. Бибижон — Ўзбекистон ССР Олий Совети депутати, ўз касбининг чинакам устаси. Қумри — Хива шаҳар Совети депутати, коммунистик меҳнат зарбдорларидан бири.

Уларни дастгоҳ ёнида иш жараёнида кўрсангиз, зеҳни ва маҳоратига қойил қоласиз. Қўллари тиним билмайди, нигоҳлари бир нуқтага қадалган. Қалб қўри, кўз нури билан бунёд бўлаётганлиги учун нақшларда жило балқиб турганмикин ё?

Мана бу гиламчада Алишер Навоийнинг табаррук сиймоси акс эттирилган. Улуғ шоир, доно мутафаккир образи ғоят жонли тасвирланган. Рассом бўёқларидаги нозиклик ва чизиқларни гиламга ёрқин кўчира олган тўқувчининг истеъдодига қойил қолдик. Уни моҳир гиламчиларидан Шукуржон Хўжаева билан Ровияхон Раҳимова тўқишган.

— Алишер Навоийнинг 525 йиллик юбилейига ана шундай гиламлардан 20 тасини совға қилмоқчимиз. Унинг биринчи нусхаси юбилей комитетига манзур бўлди, — деди фабрика директори Онабиби Бердиева.

Н. К. Крупская номли Хива гилам фабрикаси коллективи беш йиллик планни муддатидан илгари бажаришга аҳд қилиб, ишлаб чиқаришда қувончли кўрсаткичларга эришмоқда. Юбилей йилида 468,7 минг сўмлик, яъни планга нисбатан 14,7 минг сўмлик кўп гилам ва полос ишлаб чиқарилди. Меҳнат унумдорлиги 7,8 процент ўсди. Маҳсулот таннархи камайди.

Корхонада икки ойлик топшириқ анча ошириб адо этилди. Ҳар бир гиламчи ҳисобига ойига 103 сўмлик ўрнига 111 сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилди. I квартал планини 25 мартгача бажариш учун мусобақа қизғин тус олди. В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигини муносиб совғалар билан кутиб олиш — Хива гиламчиларининг катъий аҳди.

Ф. ЗОҲИДОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

ФАРҒОНАЛИКЛАР ИЗИДАН

ЖАРҚЎРҒОН, («Совет Ўзбекистони» мухбири). Колхозлараро паррандачилик фермасининг ходимлари юбилей йили планларини шараф билан адо этган, ҳар бир товуқдан 93 тадан тухум олишга эришган эдилар. Шундай қилиб, фермада ўтган йили 726 мингтадан зиёд тухум тайёрланди ва бунинг 700 мингтаси давлатга сотилди.

Беш йилликнинг учинчи йилида ферма паррандачилари янада яхши натижаларга эришишга қарор қилдилар. Улар фарғоналик паррандачиларнинг ташаббусига қўшилиб, бу йил товуқлар сонини уч баравар кўпайтириш, тухум олинадиган товуқлар сонини 30 минг бошга етказиш, ҳар бир товуқдан камида 110 тадан тухум олиш, ҳаммаси бўлиб 935 мингта тухум етиштириш ва унинг 800 мингтасини давлатга сотиш ҳақида ўз зиммаларига конкрет мажбуриятлар олдилар.

Фарғоналикларнинг олинаётган ҳар бир тухум ҳисобига сарфланадиган озуқани камайтириш, дон ва аралаш озуқани исроф қилишга мутлақо йўл қўймай, етиштирилаётган парранда гўшти ва тухумнинг таннархини арзонлаштириш, йилни катта фойда билан якунлаш ҳақидаги чақириғи бу ерда ҳам қизғин қўллаб-қувватланяпти.

— Биз Шўрчидаги инкубация станциясидан яқинда 35 мингта жўжа олдик, — дейди район колхозлараро паррандачилик фермасининг директори ўртоқ А. Ҳасанов. — Коллективимиз аъзолари жўжаларнинг 95 процентини, товуқларнинг ҳаммасини нобуд қилмай сақлаб қолиш учун курашмоқдалар.

Яқинда Жарқўрғонлик паррандачилар термизлик паррандачилар билан учрашиб, беш йилликнинг учинчи йилини яхши кўрсаткичлар билан якунлаш ҳақида социалистик мусобақа шартларини ишлаб чиқдилар. Мусобақанинг асосий мақсади тухум ва парранда гўштини кўпайтиришга қаратилди.

ЯНГИЛИККА КЕНГ ЙЎЛ

БУХОРО, («Совет Ўзбекистони» мухбири). «Ўзсельхозтехника»нинг Бухоро район бирлашмаси устахонасидаги чигит экиш сеялкаси ва бир нечта тракторлар колхозларга жўнатилди. Район хўжаликлари бу йил биринчи марта чигит экиш вақтида ерларни аммиак суви билан озиқлантирадилар. Бу ишда уларга «Ўзсельхозтехника»нинг Галаосиё устахонасида ихтиро этилган «ПГС» агрегатлари ёрдам беради.

Аммиак суви ернинг тупроқ структурасини яхшилайди, пахта ҳосилдорлигини оширишга ёрдам беради ва айни маҳалда у бегона ўтларнинг илдизини чиритади. Бирлашма коллективи бундай янгиликка катта изланиш ва самарали меҳнат туфайли эришди.

Бирлашма коллективи 1967 йил тўртинчи квартал иш якунлари учун СССР Министрлар Совети ва Бутуниттифоқ касаба союзлари Марказий Советининг кўчма Қизил байроғи ҳамда биринчи даражали пул мукофотини қўлга киритишга муваффақ бўлган эди. «Ўзсельхозтехника» республика бирлашмасининг раиси ўртоқ И. В. Бабков яқинида бўлган йиғилишда ана шу кўчма Қизил байроқни бирлашма коллективига топширди.

ТАЪЗИЯЛАР

Космонавт учувчи, Совет Иттифоқи Қаҳрамони полковник Ю. А. Гагарин билан Совет Иттифоқи Қаҳрамони инженер-полковник В. С. Серегиннинг фожиали ҳалокати муносабати билан қуйидагилар чуқур таъзия билдирдилар.

Тожикистон Компартияси Марказий Комитети, Тожикистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Совети;

Қирғизистон Компартияси Марказий Комитети, Қирғизистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Совети;

КПСС Москва область комитети ва область ижроия комитети;

КПСС Амур область комитети ва область ижроия комитети;

КПСС Бурят область комитети ва область ижроия комитети;

КПСС Свердловск область комитети ва область ижроия комитети;

КПСС Саратов область комитети ва область ижроия комитети;

КПСС Пермь область комитети ва область ижроия комитети;

КПСС Адигей область комитети ва область ижроия комитети;

Белоруссия Компартияси Витебск область комитети ва область ижроия комитети;

Украина Компартияси Одесса область комитети ва область ижроия комитети;

КПСС Магадан область комитети ва область ижроия комитети;

КПСС Хабаровск ўлка комитети ва ўлка ижроия комитети;

КПСС Карелия область комитети, Карелия АССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Совети;

КПСС Чита область комитети ва область ижроия комитети;

КПСС Краснодар ўлка комитети ва ўлка ижроия комитети;

КПСС Мордва область комитети, Мордва Олий Совети Президиуми ва Министрлар Совети;

КПСС Владимир область комитети ва область ижроия комитети;

Украина Компартияси Черновци область комитети ва область ижроия комитети;

КПСС Чечен-Ингушия область комитети, Чечен-Ингушия АССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Совети;

Ўзбекистон Компартияси Андижон область комитети ва область ижроия комитети;

КПСС Олтой ўлка комитети ва ўлка ижроия комитети;

Украина Компартияси Харьков область комитети ва область ижроия комитети;

Украина Компартияси Донецк область комитети ва область ижроия комитети;

КПСС Иркутск область комитети ва область ижроия комитети;

КПСС Удмуртия область комитети, Удмуртия АССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Совети;

Темир йўл қўшинлари ҳарбий кенгаши ва шахсий составн;

Ленин орденли Москва ҳарбий округи ҳарбий кенгаши ва сиёсий бошқармаси;

Ленин орденли Москва ҳаво ҳужумидан мудофаа округи ҳарбий кенгаши;

В. И. Ленин номидаги Ленин орденли Қизил байроқли ҳарбий сиёсий академиянинг шахсий состави;

Грузия Компартияси Абхазия область комитети, Абхазия АССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Совети;

Қозоғистон Компартияси Шимолий Қозоғистон область комитети ва область ижроия комитети;

Украина Компартияси Запорожье область комитети ва область ижроия комитети;

КПСС Сахалин область комитети ва область ижроия комитети;

Украина Компартияси Житомир область комитети ва область ижроия комитети;

КПСС Омск область комитети ва область ижроия комитети;

Ўзбекистон Компартияси Бухоро область комитети ва область ижроия комитети;

ВЛКСМ Челябинск область комитети.

ВЛКСМ Якутия область комитети;

СССР Темир йўллар министрлиги;

СССР Химия ва нефть машинасозлиги министрлиги;

СССР Ўрмон, целлюлоза-қоғоз ва ёғочсозлик саноати министрлиги;

Украина ССР Кўмир саноати министрлиги;

СССР Савдо министрлиги;

СССР Халқ контроли комитети;

РСФСР Министрлар Совети ҳузуридаги матбуот комитети;

СССР Министрлар Совети Фан ва техника давлат комитети;

СССР Госстройи ҳузуридаги граждан қурилиши ва архитектура давлат комитети;

РСФСР Министрлар Советининг меҳнат ресурсларидан фойдаланиш давлат комитети;

СССР Министрлар Совети ҳузуридаги ихтиролар ва кашфиётлар ишлари комитети;

СССР Министрлар Советининг меҳнат ва иш ҳақи масалалари бўйича давлат комитети;

СССР Центросоюз правлениеси;

КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги ижтимоий фанлар академиясининг ректорати, партия ва касаба союз комитетлари;

Озарбайжон Фанлар академияси;

КПСС Куйбишев шаҳар комитети ва шаҳар ижроия комитети;

КПСС Кемерово область Миски шаҳар комитети ва шаҳар ижроия комитети;

Ҳарбий ҳаво кучларининг ҳарбий кенгаши;

Ҳарбий Денгиз Флотининг ҳарбий кенгаши;

Мамлакат ҳаво ҳужумидан мудофаа қўшинлари ҳарбий кенгаши;

Стратегия ракета қўшинлари ҳарбий кенгаши;

Қуруқликдаги қўшинлар ҳарбий кенгаши;

Ўзбекистон Компартияси Ромитан район комитети ва район ижроия комитети;

КПСС Саратов шаҳар комитети ва шаҳар ижроия комитети;

КПСС Гжатск шаҳар комитети, шаҳар ижроия комитети ва район ижроия комитети;

КПСС Коврово шаҳар комитети ва шаҳар ижроия комитети;

Украина Компартияси Николаев район комитети ва район ижроия комитети;

КПСС Хабаровск шаҳар комитети ва шаҳар ижроия комитети;

Озарбайжон Компартияси Шаумян район комитети;

Украина Компартияси Запорожье шаҳар комитети ва шаҳар ижроия комитети;

Украина Компартияси Херсон шаҳар комитети ва шаҳар ижроия комитети;

КПСС Майкоп шаҳар комитети ва шаҳар ижроия комитети;

Ўзбекистон Компартияси Ғиждувон район комитети ва район ижроия комитети;

Тува АССР Барун-Хемчик район партия комитети ва район ижроия комитети;

Магадан область Билибино район комитети ва район ижроия комитети;

Украина Компартияси Харьков шаҳар комитети ва шаҳар ижроия комитети;

Белоруссия Компартияси Логойск район комитети ва район ижроия комитети;

Украина Компартияси Фастов шаҳар комитети ва шаҳар ижроия комитети;

КПСС Архангельск область Устья район комитети;

Озарбайжон темир йўли Балажари локомотив депосининг коллективи;

«Люблино» танкерининг экипажи;

Каспий нефть флотининг денгизчилари;

Камчатрибстрой коллективи;

Воронеж область Михайлов ўрта мактабининг Гагарин номли отряди пионерлари;

Боку мовут комбинатининг коллективи;

«Иван Богун» теплоходининг денгизчилари;

Днепропетровск шаҳридаги 67-ўрта мактабнинг ўқитувчилар ва ўқувчилар коллективи;

Чебоксари троллейбус бошқармаси ходимларининг коллективи;

Ленинакандаги 7-ҳунар-техника билим юртининг коллективи;

Озарбайжон Давлат педагогика институти профессорлари, ўқитувчилари, студентлари коллективи;

СССР Министрлар Совети ҳузуридаги Геодезия ва картография бош бошқармаси;

Ҳаво ҳужумидан мудофаа Боку округининг ҳарбий кенгаши;

Бош ҳарбий прокуратура;

СССР Қуролли Кучлари бош штабининг ҳарбий академияси;

Қизил байроқли Узоқ Шарқ ҳарбий округининг ҳарбий кенгаши;

СССР Министрлар Совети ҳузурида матбуотда давлат сирларини сақлаш бош бошқармаси;

Авиация ва мудофаа саноати ишчилари касаба союзи Марказий Комитети;

Приборсозлик, автоматлаштириш ва бошқариш системалари воситалари министрлиги коллегияси;

Ҳарбий тарих институти;

Профессор Н. Е. Жуковский номидаги Ленин орденли Қизил байроқли Ҳарбий ҳаво инженерлари академияси;

Қўшинлар Шимолий группасининг ҳарбий кенгаши;

Карпат ёни ҳарбий округи ҳарбий кенгаши;

Қўшинлар Жанубий группасининг ҳарбий кенгаши;

Сибирь ҳарбий округининг ҳарбий кенгаши;

Урал ҳарбий округининг ҳарбий кенгаши;

Қизил байроқли Туркистон ҳарбий округининг шахсий состави;

Иқтисодий ҳамкорлик халқаро банки коллективи;

Чет тиллар ҳарбий институти;

Қизил байроқли Одесса ҳарбий округининг ҳарбий кенгаши;

Эстония Компартияси Марказий Комитети, Эстония ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Совети;

СССР Алоқа министрлиги;

СССР Министрлар Совети ҳузуридаги матбуот комитети;

Граждан авиацияси министрлиги;

СССР Министрлар Совети Ҳунар-техника таълими давлат комитети;

СССР Автомобиль саноати министрлиги;

Германиядаги совет қўшинлари группасининг ҳарбий кенгаши;

СССР Кўмир саноати министрлиги;

Бинокорлик, йўл ва коммунал машинасозлик министрлиги;

СССР Олий ва ўрта махсус таълим министрлиги;

СССР Молия министрлиги;

Металлургия саноати ишчилари касаба союзи марказий комитети;

КПСС Ростов области Волгодон шаҳар комитети ва шаҳар ижроия комитети;

Кишенев қурилиш техникуми коллективи;

Гродно кооператив техникуми ходимлари ва ўқувчилари коллективи;

Ярославль мотор заводи коллективи;

Саранск чала ўтказгичли буюмлар заводи коллективи;

КПСС Кемерово область Юргин шаҳар комитети ва район комитети;

Пенза шаҳар Ленин райони ўқитувчиларининг биринчи съезди делегатлари;

Кемерово областидаги «Киселевскуголь» трестига қарашли 13-шахта коллективи;

Молдавия ССР партия ходимларининг Республика илмий-амалий конференцияси қатнашчилари;

ВЛКСМ Оренбург область комитети;

КПСС Куйбишев область Нефтегорск район комитети ва район ижроия комитети;

Москва физика-техника институти коллективи;

Кишеневдаги Котовский номли насос заводи коллективи;

Озарбайжон ССР Саноат қурилиши министрлиги;

Сурхандарё областидаги Гагарин номли қоракўлчилик совхози коллективи;

Калинин областининг Багратионовск шаҳар мактаби ўқитувчилари ва ўқувчилари коллективи;

КПСС Брянск области Бежица район комитети ва район ижроия комитети;

Ярославль областидаги Рибинск полиграфия машиналари заводи коллективи;

Минск газлаштириш область тресті коллективи;

ВЛКСМ Калуга шаҳар комитети;

Курган областидаги «Маяк» колхозининг аъзолари;

КПСС Чувашия АССР Канаш шаҳар комитети;

Сибирь ҳарбий округи сиёсий бошқармаси;

КПСС Омск области Тевриз район комитети ва район ижроия комитети;

Ярославль шаҳридаги Гагарин номли 74-мактаб ўқитувчилари ва ўқувчилари;

Туркманистон ССР Фанлар академияси Химия институти коллективи.

Ярославлдаги «Севироход» бирлашмаси коллективи;

Мелитополдаги мотор заводи коллективи;

Серпуховодаги «Нефтмашаппаратприбор» заводи коллективи;

Днепропетровск областининг Днепр районидаги Дзержинский номли металлургия заводи коллективи;

Бокудаги Электромеханика институти коллективи;

Днепропетровск областидаги Петровский номли металлургия заводи коллективи;

Бокудаги Монтин номли завод коллективи;

Ярославль областидаги Рибинск моторсозлик заводи коллективи;

Қора денгиз пароходчилигининг «Свобода» теплоходи экипажи;

Саратовдаги приемник усилителлари лампалари заводи коллективи;

КПСС Олтой ўлкаси Солонешное район комитети;

Фарғонадаги план-экономика институти ўқитувчилари ва студентлари;

Кемерово областидаги Юрга машинасозлик заводи коллективи;

Краснодардаги биофабрика коллективи;

КПСС Кемерово области Березовск шаҳар комитети;

Украина Компартияси Қрим области Саки район комитети;

Озарбайжон Компартияси Боку шаҳар Октябрь район комитети;

Целиноград областининг Державил районидаги Гагарин номли совхоз ишчилари ва хизматчилари;

Ленинграддаги «Красний Виборжец» заводи коллективи;

Бокудаги Киров номли машинасозлик заводи коллективи;

Бутуниттифоқ илмий-техника жамиятлари кенгаши;

Москвадаги Бауман номли олий техника билим юрти коллективи;

«Мингечаур» теплоходи экипажи;

Мордва АССРнинг Большеигнатовский районида чиқадиган «Восход» газетасининг коллективи;

Гродно областидаги «Советская Белоруссия» колхозининг аъзолари;

КПСС Кемерово области Таштаголь шаҳар комитети ва шаҳар ижроия комитети;

Молдавия ССРнинг Тирасполь райони ўқитувчилари конференциясининг қатнашчилари;

Бокудаги Қораев номли нефтни қайта ишлаш заводи коллективи;

Калинин областидаги Вишни Волочек медицина билим юрти студентлари;

Кемерово областидаги «Распадская» шахтасининг шахта қурувчилари;

Архангельскдаги 6-ҳунар-техника билим юрти ўқитувчилари ва ўқувчилари;

Саратов областининг Энгельс районидаги Шевченко номли колхоз аъзолари;

Одесса областининг Шабский районидаги болалар уйи тарбияланувчилари;

Днепропетровск областининг Макдалиновка районидаги «За Мир» колхозининг аъзолари;

Брянск машинасозлик заводи коллективи;

Кривой—Рогдаги Ленин номли металлургия заводи коллективи;

Магадан ғалла маҳсулотлари бошқармаси коллективи;

В. И. Ленин номли Қозон Давлат университетининг студентлари;

Воронеж шина заводи коллективи;

Полтава паррандачилик фабрикаси коллективи;

КПСС Псков область комитети ва область ижроия комитети;

Волга денгиз пароходчилик бирлашмасининг «Космонавт Гагарин» номли теплоходи экипажи.

ОЛИМЛАР АНЖУМАНИ

ЎЗБЕКИСТОН ССР ФАНЛАР АКАДЕМИЯСИНИНГ ЙИЛЛИК ЙИҒИЛИШИДАН

Бутуниттифоқ «Гелиотехника» журнали Тошкентда нашр этилаётганлиги кўп кишилар учун янгилик бўлса керак. Бу журнал бошқа республикаларга Тошкентдан юборилиб турилади. Чет мамлакатларга ҳам юборилмоқда. Америкада инглиз тилига тўла таржима қилинмоқда.

Мана шу фактнинг ўзи одамларни қадимдан бери қизиқтириб келган проблема билан, яъни Қуёш қувватидан фойдаланиш проблемаси билан шуғулланаётган ўзбек олимларининг иши ҳамма жойда эътироф қилинганлигини кўрсатиб турибди. Бинобарин, Тошкент бу проблемани ишлаб чиқишнинг энг янги методларини қўлланишда мамлакатдаги жуда катта марказ бўлиб қолди.

ҚУЁШНИНГ ФОЙДАЛИ ИШ КОЭФФИЦИЕНТИ ВА ФАНТАЗИЯНИНГ ФОЙДАЛИ ИШ КОЭФФИЦИЕНТИ

Ўзбекистон Фанлар академиясининг 29 мартда бўлиб ўтган йиллик йиғилишида техника фанлари доктори Ғ. Ё. Умаров ҳаммани ҳайратда қолдирган қуйидаги мисолларни бир-бирига таққослаб айтиб берди: Қуёшнинг ҳар йил Қизилқум ва Қорақумга ўз нури ва ҳарорати билан бераётган энергияси бутун планетамизда ҳар йил ёқилаётган кўмир энергиясига тенг.

Аммо, Қуёшнинг «фойдали иш коэффициенти» ҳозирча бир процентдан ошмайди. Бу процентни оширишга имкон берадиган воситалар бор. Яйловлардаги қудуқлардан сув чиқариб берадиган гелиотехника установкалари ва Тошкентда ясалаётган бошқа аппаратлар мана шу мақсадга хизмат қилади. Аммо Қуёш энергиясидан кенгроқ фойдаланишга ҳозирги кунда қай даражада жиддий умид қилиш мумкин? Бошқача қилиб айтганда, олимлар фантазиясининг фойдали иш коэффициенти қандай?

Фантазия қилиш, яъни энг ҳайратда қолдирадиган вазифаларни ҳал этишга дадил киришиш керак. Ўзбекистон Фанлар академиясининг академиги Ҳ. А. Раҳматуллин бунинг исботи учун энг қадимги фанлардан бири бўлган механика соҳасидан бир мисол келтирди. Тошкентда чиқадиган илмий журналларда кўп компонентли системалар назариясига доир мақолалар анча вақтлардан бери эълон қилинмоқда. Бошқа илмий марказларда бу назария тан олинмасдан келар эди. Лекин вақти-соати етиб, техниканинг кўпгина замонавий йўналишлари учун бу назария қўққисдан керак бўлиб қолди.

Фантазия қилиш ҳам керак, дадиллик билан тузилган лойиҳаларни мумкин қадар тезроқ амалга ошира бериш ҳам керак. Бу нарса ҳозирги кунда фақат эзгу ният эмас, шу билан бирга энг муҳим зарурат ҳам бўлиб қолди. Чунки академия президенти О. С. Содиқов йиғилишда уқтириб ўтганидек, жуда яқин вақт ичида халқ хўжалик планларининг учдан бир қисми илмий кашфиётларнинг натижаларини жорий қилиш ҳисобидан бажариладиган бўлиб қолади. Фан етакчи ишлаб чиқарувчи кучларнинг бири бўлиб қолмоқда.

ҚАЕРДА ОЛТИН БОРЛИГИНИ КОМПАС КЎРСАТИБ БЕРМОҚДА

Бухоро яқинидаги газ конлари бундан ўн йил муқаддам бутун иттифоққа ва бутун дунёга дарров машҳур бўлиб қолганлиги каби, энди Қизилқумдаги олтин конларини эшитмаган киши ҳам кам топилади. Фақат Қизилқумдаги олтин конларигина эмас, Фарғона водийсининг олтиничи? Тошкент яқинидаги олтин конларичи? Геологларга қаерда олтин борлигини кўрсатиб турган компас тўхтовсиз ишламоқда.

Ўзбекистон Фанлар академиясининг олимлари республиканинг олтин конлари бўлган ерларини ўрганиш ишларини якунлаб бўлдилар. Ҳ. М. Абдуллаев номидаги геология ва геофизика институти олтин чиқадиган жойларни текшириб ва системага солиб, олтин руда хом ашё базасини янада ривожлантириш истиқболларини белгилаб берди.

Ядро физикаси институти ҳам бу компасни ҳар доим пухта ишлайдиган қилишга ўз ҳиссасини қўшди. Тадқиқотчилар активацион анализни айниқса сезгир, деб айтмоқдалар. Шунга асосланиб бу институтда олтинни ва бошқа бир қанча элементларни белгилаб беришнинг жуда аниқ методикаси ишлаб чиқилди.

Фанлар академияси президиумининг бош илмий секретари М. З. Хомитхонов фаннинг ўн йилларга мўлжалланган (бизнинг асримиз учун бу — жуда катта муддат!) асосий мақсадини ўзининг докладида мана шу ва бошқа фактларни мисолга олиб кўрсатиб берди. Бундан мақсад шуки, практикадан кўра пешқадамроқ бўлиш ва унинг биринчи даъватиданоқ бугунги вазифаларни бажаришга ёрдамлашиш керак. Бинобарин, олим ҳам ҳамиша турмушнинг олдинги сафида бўлиши лозим.

ФАНДА ҲАМ ҲАММА БИР ЁҚАДАН БОШ ЧИҚАРИБ ИШЛАШИ КЕРАК

Лекин академия илғор фанлар маконигина эмас, шу фанларнинг штаби, Ўзбекистондаги жамики фанларнинг штаби ҳамдир. У юзтадан кўпроқ илмий тадқиқот институтларига, 30 дан кўпроқ олий ўқув юртларига раҳбарлик қилади. Илгариги йиллик йиғилишлардан бу сафарги йиғилишнинг фарқи шуки бунда бир йил ичида қилинган ишлар тўғрисидаги ҳисоботга бир қанча ўқув ва тармоқ илмий институтларининг энг муҳим муваффақиятлари биринчи марта киритилди. Бундан буён ҳам мана шу принцип асосида иш олиб борилади, деб ваъда берилди. Зотан, академия уставининг ҳарфи ва руҳига кўра, у республикада табиёт ва ижтимоий фанларнинг бутун ҳолати учун, техника, қишлоқ хўжалиги ва медицина фанларининг назарий асосларини ривожлантириш учун жавобгардир.

Йиғилиш қатнашчилари математиканинг муваффақиятлари тўғрисида гапириш билан бир вақтда, бир-бирига қондош бўлган академия институтини ва Тошкент университетининг факультетини тилга олдилар. Атмосферада бўлаётган ҳодисаларнинг янги моделини ишлаб чиқаётган академия геофизиклари тўғрисида гап борганида об-ҳаво қандай бўлишини олдиндан айтиб беришнинг ва булутларга актив таъсир ўтказишнинг энг янги методларини, яъни Ўрта Осиё гидрометеорология илмий тадқиқот институти таклиф қилган методлар ҳам кўрсатиб ўтилди. Тошкент Политехника институтининг ўқитувчилари, турли министрликларга қарашли институтларнинг — энергетика ва автоматика, ирригация, геология ҳамда нефть ва газ конларини қидириш, химия ва пахта целлюлозаси технологияси институтлари ходимларининг самарали ишлари тўғрисидаги маълумотлар ҳам ҳисобот докладига мана шундай ҳусн бўлиб тушди.

Бу рўйхатни давом эттира бериш мумкин. Рўйхатнинг бундай давом эттирилишини адолат намунаси ёки ҳурмат юзасидан қилинган иш, деб ҳисоблашгина кифоя қилмайди. Республикада яқин уч йил ичида қилинадиган илмий тадқиқот ишларини координациялаш планини академия биринчи марта

ҒАЛЛАГА МУНОСАБАТ ШУМИ?

Сурхондарёликлар бу йил 75 минг тонна дон етиштиришга бел боғладилар. Бу. ўтган йилдагидан қарийб 4 баравар кўпдир. Шу мақсадда ўтган йилнинг кузида хўжаликларда махсус ғаллачилик звено ва бригадалари ташкил этилди. Уларга техника воситалари, ишчи кучи, ер бириктириб берилди.

Хўш, ғаллачиликни ривожлантириш соҳасида қилинаётган ишларнинг аҳволи қалай? Шуни айтиш кераки, ўтган йилги хатолар бу йил ҳам такрорланяпти. Бултур суғориладиган ва тоғ этакларидаги лалмикор ерларда дон етиштиришга етарли эътибор берилмади. Ғаллага худди ўгай экиндек қаралди. Шу сабабли ҳам жуда кам ҳосил олинди. Масалан, область бўйича ҳар гектар ердан атиги 3.7 центнердан, Термиз ва Бойсун районларида эса 2,9-3 центнердан дон олинди.

Бунинг сабаби шундаки, ғаллани озиқлантириш, сел суви билан суғориш ҳақида ҳеч ким бош қотирмади. Бунинг устига ғаллазорларга мол қўйиб юборилди ва катта майдонлардаги экин пайхон қилинди.

Афсуски, айрим хўжаликларнинг раҳбарлари бултурги аччиқ сабоқлардан тегишли хулоса чиқариб олганлари йўқ. Кузги ғаллага мол қўйиб, пайхон қилиш фактлари ҳамон учраб турибди. Лалмикор ерлардаги буғдой ва арпалар сел, булоқ сувлари билан суғорилмаяпти. Шеробод районининг колхозлари ва Бойсун районининг совхозлари Бандихон массивидаги кузги ғаллани суғориш учун Шеробод машина каналидан махсус берилган сувдан ҳам фойдаланмадилар. Агротехника қоидаларига риоя қилмасдан туриб ўтган йилдагидан тўрт баравар кўп дон етиштириш мумкинми?

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг VIII пленуми суғориладиган ерларда ғалладан мўл ҳосил етиштириш тадбирларини белгилаб берди. Пленум қарорида суғориладиган ерларга экилган ғалла ҳосили йиғиштириб олингандан кейин ўрнига маккажўхори ва оқ жўхори экиш қатъий талаб этилган. Бироқ, бу талаб областдаги кўпчилик хўжаликларда бажарилмай қолмоқда. Шартли суғориладиган ерларда бошоқли донли экинлар билан бедани қўшиб экиш ҳақидаги талабга ҳам риоя этилмаяпти.

Область ғаллакорлари бу йил шартли суғориладиган ерларнинг гектаридан 15-18 центнердан, лалмикор ерларнинг гектаридан 10-14 центнердан дон етиштириш ҳақида ваъда берганлар. Лекин, бу юксак маррани эгаллаш учун кураш яхши ташкил этилмаяпти. Масалан, ҳар гектар ердан 12-18 центнердан дон етиштиришга сўз берган Шеробод районидаги «Коммунизм» совхозининг Х. Шаймуродов, Бойсун районидаги «Шеробод» совхозининг А. Шералиев, Жарқўрғон районидаги «Қизил Октябрь» колхозининг Х. Жумаев бошлиқ ғаллачилик бригадаларида қилинаётган ишлар юксак мажбуриятга яраша эмас.

Сурхондарё комсомол ва ёшлари юз центнерчилик ҳаракатини бошлаб, ажойиб ташаббус кўрсатишган эди. Аммо, бу яхши ишнинг изи қувилмади. Натижада гектаридан 80-100 центнердан ҳосил етиштириш мажбуриятини олган 38 та комсомол-ёшлар бригадасининг кўпчилигида ғалла экинларининг аҳволи қониқарли эмас. Партия, совет ва комсомол ташкилотлари юқори ҳосил етиштириш мажбуриятини олган коллективларнинг ишига яқиндан туриб раҳбарлик қилмаяптилар, уларга нисбатан талабчанликни оширмаяптилар ва амалий ёрдам кўрсатмаяптилар.

Областда бу йил 30,5 минг гектар суғориладиган ерга донли экинлар, шу жумладан 2000 гектар майдонга такрорий маккажўхори экиш, 7000 минг гектардан ортиқ ерда беда билан аралаш бошоқли экинлар экиш назарда тутилади. Шундай қилиб, лалмикор ерлардаги ғаллани ҳам қўшиб ҳисоблаганда қарийб 80 минг гектар ерда донли экинлар ҳосили етиштирилиши лозим. Бу ўтган йилдагидан 27 минг гектар кўпдир. Бундан ташқари, 4 минг гектар ерда шоли етиштирилиб, унинг ҳар гектаридан 39 центнердан ҳосил олинмоғи ва давлатга 16 минг тонна шоли сотилиши керак.

Бундай катта ишларнинг уддасидан чиқмоқ учун, аввало, кузги ғалланинг парваришини яхшиламоқ, баҳори ғалла экишни тезроқ тамомлаш ва маккажўхори экишни март ойининг охиригача албатта тугаллаш зарур эди. Лекин баҳори дон экиш ниҳоятда чўзиб юборилаяпти. Яна 2000 гектардан ортиқ ерга дон экиш керак. Айниқса Бойсун, Сариосиё районларида баҳори дон экиш жуда кечикяпти.

Белгиланган планга асосан 15 мартдан 1 апрелгача 8138 гектар майдонга маккажўхори уруғи қадалиши керак. 20 мартгача эса бор-йўғи 600 гектар ерга маккажўхори экилган. Бойсун, Сариосиё ва Шўрчи районларида ҳали бу ишга киришилгани ҳам йўқ.

Хўш, ғалла ўгай эканми? Агар ғаллага шундай муносабатда бўлинса сурхондарёликлар қандай қилиб 75 минг тоннали дон хирмони кўтара оладилар? Область партия ва совет ташкилотлари, қишлоқ хўжалик органларининг раҳбарлари бу жумбоқни ечиш йўллари устида жиддий ўйлаб кўришлари зарур.

А. ХАЛИЛОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

САНОАТЧИЛАР СЕМИНАРИ

Ўзбекистон енгил, маҳаллий, мебель ва ёғочсозлик саноати корхоналари партия ташкилотлари секретарларининг Тошкентда уч кун давом этган семинари ўз ишини тамомлади. Семинар қатнашчилари республика енгил саноат министри Ф. Қўқонбоев, республика маҳаллий саноат министри А. Абдураҳмонов, мебель ва ёғочсозлик саноати бошқармасининг бошлиғи Ҳ. Маъруфов ўртоқларнинг саноатни янада ривожлантириш соҳасидаги энг муҳим вазифалар тўғрисидаги докладларини қизиқиш билан тингладилар.

Тошкент тўқимачилик комбинатининг директори З. Абдуллаев корхонада меҳнатни илмий асосда ташкил этиш тажрибалари тўғрисида сўзлади. Ўзбекистон ССР Госплани ҳузуридаги иқтисодий бюро бошлиғи А. Попов корхоналарда моддий рағбатлантириш фондини ташкил қилиш ва ундан фойдаланиш хусусида гапирди. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг сектор мудири В. Белий бошланғич партия ташкилотларининг ролини ошириш тўғрисида сўзлади.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг озиқ-овқат ва енгил саноат бўлими мудири А. С. Султонхўжаев семинарнинг якунловчи йиғилишида сўзлади.

Р. АЛИЕВ.

«ҚУҲНА БУХОРО»
Н. Галиев гравюраси

БАРАКА ТЕЖАМДА

ҚЎҚОН, (ЎзТАГ). Қўқон пойафзалчилари йил бошидан буён 140 минг квадрат дециметрдан кўпроқ чарм тежаб қолдилар. Бу чарм 9000 жуфт туфли тикиш учун етарлидир. Бичиқчилардан Х. Расулхўжаев, Т. Кривоносова, Э. Ҳожимуродовлар бир неча минг квадрат дециметр материал тежадилар.

Комсомол қиз Ольга Яранова ўрта мактабни муваффақиятли битириб, ҳозир Тошкент тепловоз депосида ишламоқда. У ўз касбини қисқа вақт ичида пухта эгаллаб олди. Малакали техник ВЛКСМ 50 йиллиги юбилейига муносиб совға тортиқ қилиш ниятида.

И. Глауберзон фотоси.

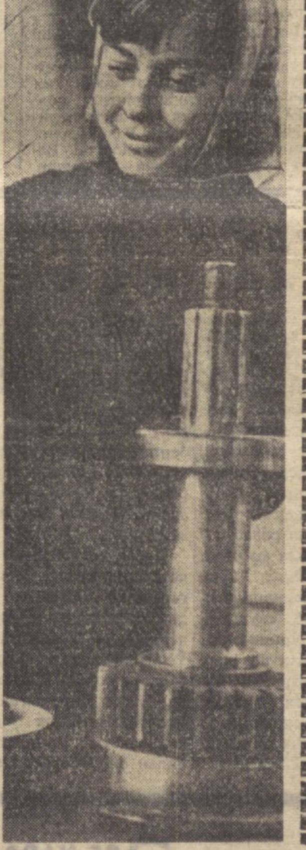

«И К К И КОММУНИСТ»

Охунбобоев номидаги Андижон область ўзбек давлат музикали драма ва комедия театрида драматург Комил Яшиннинг «Икки коммунист» номли асарининг премьераси бўлди. Асарни Ўзбекистон халқ артисти Аббос Бакиров саҳнага қўйди. М. Тиллаев, Р. Юсуповлар куй басталади. Ролларни Ўзбекистон ССР халқ артистлари Қосимжон Охунов, Аббос Бакиров, Жалил Раҳимов, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Азиза Аминова, Салом Отаев, Хошимжон Осимжонов ва бошқалар ижро этдилар. Бу асар В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги олдидан театр коллективининг томошабинларга армуғонидир. «Икки коммунист» томошабинларда катта таассурот қолдирди.

Н. ИНОҚОВ.

ЎЗБЕКИСТОН КИНО ХОДИМЛАРИНИНГ ПЛЕНУМИГА

ЕТУКЛИК БЎСАҒАСИДА

КИНОШУНОС ЎЙЛАРИ

«Ўзбекфильм»нинг 100 фильми экран нурини кўрди. 100 бадиий кинополотно дала шийпонларида ва санъат саройларида, клубларда ва махсус кинотеатрларда кўрсатилиб, неча миллион томошабинни ҳаяжонга солди. Ана шу кинофильмларда илгари сурилган юксак ғоялар кино шинавандаларининг кундалик ҳаётига, ижодий меҳнатига кўрсатган таъсирини социологик тадқиқотлар ёрдамида ўрганиш вақти ҳам келди.

Навқирон санъатимиз балоғат ёшига етиш бўсағасида. Студиямизда ижодий изланиш, илғор ғояларни янги кинематографик формада тавсиф этиш учун интилишлар давом этаётган даврда ҳар бир янги бадиий ёки ҳужжатли лента ҳақида батафсил фикр алмашиш зарурлигини англаган кино санъати аҳли ўзининг изланишлари самараларини кенг жамоатчиликка маълум қилиб, ижодий тажрибаларни умумлаштиришга, ютуқ ва камчиликлардан сабоқ олишга астойдил интилмоқдалар. Эртага республикамиз киночиларининг яна бир анжумани — йиллик ижодий пленуми очилиб, унда ўзбек киностудияси павильонларида ижод қилинган янги фильмлар ҳақида фикр юритилади. Бу пленумда ўртага ташланадиган айрим проблемалар ҳақида биз ҳам бир оз тўхталиб ўтмоқчимиз.

Студиямиз ишлаган 100 бадиий фильмни хронологик тартибда бирин-кетин эсласак, уларнинг эстетик-ғоявий йўналишини таҳлил этсак илҳомбахш социалистик реализм принциплари билан қуролланган санъаткорларимиз мана бир неча ўн йиллик давомида ҳаётий киноленталар яратиш учун интилиб келаётганини, узоқ ўтмиш воқеаларини ҳам, кундалик ҳаётимизда содир бўлаётган улкан ўзгаришларни ҳам илғор партиявий позициядан баҳолаб келаётганини, революцион янгиликни эскилик устидан тантана қилиши жараёнини умумлашган образлар орқали турли бадиий формаларда талқин этиш учун ғайрат билан меҳнат қилиб келаётганини кўрамиз. 100 фильмнинг ҳар бири кинематография тарихининг турли босқичларида ижодий процесс жўш урганини, тинимсиз изланишлар улкан самаралар берганини кўрсатади.

Кино санъатимиз босқичида муҳим босқич бўлаётган 60-йилларда яратилаётган фильмларнинг бадиий савияси, уларда талқин этилаётган материалларнинг хилма-хиллиги санъатимизда изланувчан, ижодий ғайратга тўла, турли услубга эга бўлган муаллифлар ижод қилаётганидан дарак беради. Лирик ва психологик драмалар, комедия ва инқилобий-тарихий мавзуда яратилган киноленталарнинг эстетик формалари рангбаранг. Санъаткорларимизнинг инсон психологиясини конкрет тарихий шароитда кенг, атрофлича очиш ва шу билан ҳар бир даврни реалистик тасвирини яратишга интилиши сезилмоқда. Бу ўринда икки янги бадиий фильм — «Генерал Раҳимов» ва «Фарҳоднинг жасорати»ни мисол қилиб кўрсатса бўлади.

«Генерал Раҳимов» фильми муаллифлари (сценарийчилар Комил Яшин, И. Луковский, З. Собитов; режиссёр З. Собитов) Улуғ Ватан уруши йиллари қаҳрамонлик намунасини кўрсатган, коммунистик ғоялар учун мардларча курашган ўзбек генералининг жасорати ҳақида ҳикоя қилганлар. Фильм ижодкорлари артист З. Муҳаммаджонов талқин этган Собир Раҳимов образида совет кишисининг олижаноб фазилатларини мужассамлантиришга интилганлар ва қатор завқли эпизодларда ўз мақсадларига эришганлар ҳам. Лекин муаллифлар баъзан жанг саҳналарини кенг ва батафсил кўрсатишга интилиб, айрим жангчиларнинг индивидуал хусусиятларини, уларнинг мураккаб ҳаракатларининг турли қирраларини очишга етарли аҳамият бермаганлар.

Улуғ Ватан уруши воқеаларининг кинематографик тасвирини яратишга бағишланган иккинчи фильм «Фарҳоднинг жасорати» (сценарий муаллифи Иброҳим Раҳим, режиссер Альберт Хачатуров) ижодкорлари бўлак услуб танлаганлар. Улар фильмнинг дастлабки кадрларидагина жанг саҳналарини кўрсатиб, кейинги эпизодларда икки дунё вакили — совет жангчиси ва фашист офицери психологиясини очишга, улар характерининг тўқнашуви жараёнини бир текис ритмда кўрсатишга ҳаракат қилганлар. Ёш режиссер А. Хачатуров «Ўзбекфильм»нинг талантли асари — «26-чиси отилмасин» кинодрамасида қўлланган услубдан ижодий фойдаланган. Совет танкчиси Фарҳоднинг душман қароргоҳида кўрсатган жасорати аввало психологик воситалар орқали тасвирланади. Гуманистик ғоялар билан қуролланган совет жангчисининг инсонийлик фазилатлари, унинг мурувватли, олижаноблиги ваҳший режаларини амалга оширишга жонжаҳди билан ҳаракат қилаётган фашист офицери билан бўлган тўқнашувда очила боради. Томошабин фақат фильм фабуласини кузатибгина қолмай, балки турли характерли турли психологияли кишиларни уруш давом этаётган даврдаги курашини яна бир бор кўради, ғалаба учун, порлоқ истиқбол учун фидойилик қилган совет солдатининг жасоратини улуғлайди, босқинчилик урушининг номард қатнашчиси — фашист офицерини лаънатлайди. Тўғри, муаллифлар ҳамма эпизодларда ҳам ўз қаҳрамонлари психологиясини динамик равишда очаборишга эриша олмаганлар. Актёрларга барча эпизодларда ҳис-ҳаяжонга, драматик кучга эга бўлган материал берилмагани сабабли улар ўйинида бир хиллик сезилиб қолади. Қаҳрамонлар характерининг айрим қирраларигина очилади. Бундан ташқари фильмнинг финали бизга бир неча йил муқаддам экранларда кўрсатилган «Тўрғай» фильмини эслатади. Лекин жаҳон халқлари бошига оғир мусибат солган уруш воқеаларини фақат отишма, оммавий саҳналар билангина эмас балки жанг майдонидан ташқарида бўлган идеологик курашни характерловчи ҳаётий коллизиялар орқали тасвирлашга интилиш бизнингча кинематографиямизни янги ютуқларга олиб бориши мумкин. Бу ўринда оммавий санъатимиз тараққиёти йўлида хизмат қилиб келаётган адибларимизнинг ижодий изланишлари улкан самаралар бериши мумкин. Улуғ Ватан уруши ҳақида ҳикоя қилувчи уч йирик бадиий кинополотно («Сен етим эмассан» «Генерал Раҳимов», «Фарҳоднинг жасорати»)нинг яратилишида уч адиб Раҳмат Файзий, Комил Яшин, Иброҳим Раҳим қатнашгани характерлидир. Бу қалам соҳиблари мазкур фильмларнинг сценарийси устида ишлашдан аввал уруш воқеаларини акс эттирувчи катта-кичик адабий асарлар яратдилар. Р. Файзий Шомаҳмудовларнинг мурувватли оиласи ҳақида, И. Раҳим жанг майдонида жасорат кўрсатган ўзбек танкчиси ҳақида очерклар ёздилар. К. Яшин ёзган пьеса генерал Собир Раҳимовнинг жанговар ҳаётидан айрим саҳифаларни варақлади. Адиблар айнан шу темаларда киносценарий ёзишга киришар эканлар синтетик санъатнинг хусусиятларини, унинг чексиз имкониятларини ҳисобга олган ҳолда ўз адабий асарларида тасвирланган воқеаларни, образларни қайта фикрладилар. Бадиий сўз усталарининг инсон характерини яратишда орттирган тажрибалари фильмнинг пухта пойдеворини — адабий сценарийни яратишга ёрдам берди. Умуман кейинги йиллар да республикамиздаги йирик адибларнинг кинодраматургия соҳасида ижод қилишга киришишлари ижодий самараларга олиб келмоқда. Адабий меросдан, адабий кучлардан фойдаланиш икки формада намоён бўлмоқда. Биринчиси йирик прозаик асарларни экранлаштириш бўлса (режиссёр Ш. Аббосов, А. Неверовнинг «Тошкент — нон шаҳри» қиссасини экранлаштирди, кинодраматург С. Муҳамедов А. Қодирийнинг «Ўтган кунлар» романи асосида сценарий битди, тез орада ана шу йирик прозаикнинг яна бир романи — «Меҳробдан чаён» қаҳрамонларига ҳам экран иккинчи умр беради. «Ўзбекфильм»нинг ижод аҳли улуғ мутафаккир А. Навоийнинг «Фарҳод ва Ширин» поэмасини экранлаштириш орзусида), иккинчиси адибларнинг бевосита иштирокида оригинал сценарий яратишдир (И. Раҳимнинг «Фарҳоднинг жасорати», Одил Ёқубовнинг «Дилбарим» сценарийлари асосида янги бадиий фильмлар суратга олинди. Ўзбек илмий-оммабоп ва хроникал фильмлар студиясида эса адабиётшунос-олим Лазиз Қаюмовнинг иштирокида Ҳамзанинг жўшқин ҳаётига бағишланган ҳужжатли кинолента ижод этилди). Адабий меросимиздан, классик асарлардан фойдаланишни яна бир услуби бор. Навқирон санъат арбоблари қадимий санъат — бадиий сўз санъати соҳиблардан инсон характерини яратиш сирларини тасвирий образлар ижод қилиш йўлларини, монтажнинг турли-туман услубларидан ўринли фойдаланишни ўрганишлари мумкин. Ўз анъаналарига, ўз хусусиятларига эга бўлган адабиётимиз кинодраматурглар ва режиссёрлар, операторлар ва актёрлар ижоди учун ҳис-ҳаяжонга тўла материал беришдан ташқари ижодкорларнинг кинематографик арсеналини янги сермазмун воситалар билан бойитиши мумкин. Бу ўринда неча юз йиллардан бери инсоният заковатини ошириб келаётган Шарқ поэзияси сценарий жанрининг шаклланишида муҳим роль ўйнаши мумкин.

«Ўзбекфильм» павильонларида бунёд этилган 100 фильмнинг тақдири ҳақида ўйласак, кино санъатимизнинг равнақи аввало сценарий муаммосининг тўла-тўкис ечилишига боғлиқ эканлигига яна бир бор ишонч ҳосил қиламиз. Бу ҳолни англаган Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Кинематография Давлат комитети ва ижодий союзлар ёш қалам соҳибларидан профессионал кинодраматурглар тайёрлашга, катта тажрибага эга бўлган прозаик, драматург, шоирларнинг кинематографик билимини оширишга алоҳида аҳамият бермоқдалар. Москвадаги олий сценарий курсига мунтазам суратда ўзбекистонлик сценарийнавислар юборилиб турибди. Бўлажак сценарийнавислар кино техникаси ва эстетикасини ўзлаштириб олиб кундалик ҳаётимизда содир бўлаётган улкан ўзгаришларни, баракали ижодий меҳнат гаштини суратлаган халқимизнинг олижаноб фазилатларини завқли кинематографик формаларда тасвир этишга уринишлари янги ютуқларга олиб келади.

Ҳ. АКБАРОВ,
санъатшунослик фанлари кандидати.

тузиб чиқди, деб йиғилишда айтилган гап бу тўғридаги саволга тағин ҳам тўлароқ жавоб беради. Тугал жавоб шундан иборатки, тармоқ институтлари ва олий ўқув юртлари билан чинакам амалий ҳамкорлик қилиш академиянинг ўзига ҳам жуда зарур.

ТАЛАНТ ВА УНИНГ ЭЪТИРОФ ҚИЛИНИШИ

Бу — жуда эски проблема. Ўзбекистон Фанлар академиясида талантли олимлар кўп. Лекин ҳозирги кунда уларнинг эътироф қилиниши шу олимлар эришган муваффақиятларнинг натижалари жорий этилишига жуда боғлиқ қилиб қўйилган. Илм соҳасидаги янгиликка ва дадил ишларга муқаррар қарама-қарши бўлиб турган ўжарлик тўсиғи шу натижаларнинг жорий қилиниши билан енгилишга мажбур бўлади. Лекин ким яхшироқ қуролланган бўлса, бу тўсиқларни яхшироқ енга олади. Шу жиҳатдан қараганда ҳам химия, ўсимлик моддалар химияси, ўсимликлар экспериментал биологияси институтлари ва бошқа бир қанча муассасалар академияда қулай позицияларни эгаллаб турибди. Чунки бу институтлар ва муассасалардаги мустаҳкам экспериментал базаларда фан сирларининг иқтисодий натижалари процентларга айлантирилмоқда.

Бироқ ҳатто шу институтларнинг ўзи ҳам ўзлари қилган ишларнинг натижаларини жорий қила олмайдилар. Ишлаб чиқариш билан яхши боғланган, олимларнинг мақсадларини ҳам, практикларнинг эҳтиёжларини ҳам яхши билган тармоқ тадқиқот муассасалари бу соҳада уларга жуда катта хизмат кўрсатмоқдалар. Йиғилиш қатнашчилари илмий изланиш натижаларини рўёбга чиқаришнинг мана шундай йўлини ғоят қулай ва ўнғай йўл, деб бунга юксак баҳо беришди.

Аммо бу билан чекланиб қолмай, академия институтларининг ҳаммасида экспериментал базалар тузиш ва бундай базаларни ривожлантириш керак. Республика Фанлар академиясининг академиги Э. И. Адирович бу фикрни жуда қатъий қилиб ифодалаб, бундай деди: Ҳозирги кунда Бутуниттифоқ ёки жаҳон миқёсида катта муваффақиятга эришган ҳатто энг талантли олимлар ҳам ўз лабораторияларидаги ускуналар эскириб қолганлиги важидан фан ривожидан орқада қолиб кетишлари мумкин.

Турли ихтисосларга эга бўлган олимларни комплекс бригадаларга бирлаштириш тўғрисида академик Э. И. Адирович билдирган истак ҳам йиғилишда тўла равишда қўллаб-қувватланди. Чунки ҳозирги вақтда энг катта кашфиётлар турли фан намояндаларининг биргаликда ишлаши натижасида вужудга келмоқда.

ЮЛДУЗЛАРДАН ЛУҒАТЛАРГАЧА

Академия фаолиятининг миқёси қандайлигини йиғилишда муҳокама қилинган илмий изланишларнинг қуйидаги бир неча йўналишларидан билиш мумкин.

Об-ҳавони олдиндан айтиб беришнинг бутун жаҳонга хизмат қиладиган системаси вужудга келтирилмоқда. Бу системанинг энг катта маҳаллий марказларидан бири Ўзбекистонда иш олиб боради. Республика Фанлар академиясининг академиги В. А. Бугаев шу тўғрида гапирди.

— Тошкентда тўпланган шарқ қўлёзмалари жаҳондаги энг катта тўплам бўлиб қолди. Лекин бебаҳо асарларнинг кўплари — Навоий ва ўзбек маданияти бошқа атоқли арбобларининг ҳануз номаълум бўлган қўлёзмалари ҳамма ёққа тарқалган бўлиб, жаҳон кутубхоналарида сақланмоқда. Амирлар, хонлар ва бойлар бу бебаҳо асарларни чет эллардаги бойлар ва ҳукмдорларга сотиб, туҳфа қилиб тарқатиб юбордилар. Бу қўлёзмаларнинг бир қисмидан нусхалар кўчириб олинди. Фикр ва заковот хазиналарининг ҳаммасини қаердан бўлса ҳам топиб, халққа қайтаришимиз лозим. Профессор Ҳ. С. Сулаймонов шарқшуносларнинг мана шу ниятини айтиб берди.

— Ўзбекистондаги газ конларида ёқилғи запасларини табиат янгилаб берадими? Балки шундайдир. Бу масалани аниқ ечиб бериш ҳам муҳим. Саноат ва рўзғор ўчоқларида газдан тежамлироқ фойдаланиш масаласини ҳам ечишга эришиш керак. Ўзбекистон Фанлар академиясининг академиги Н. В. Лавров йиғилишда сўзга чиқиб, шундай талабни қўйди.

— Тилшунос олимлар ўзбек тилининг Ўзбекистонда биринчи изоҳли луғатини тузиш устида бир неча йилдан бери кунт билан ишлаб келмоқдалар. Икки юз эллик босма табоқдан иборат бўлган бу луғатда олтмиш минг сўзнинг жамики маънолари берилади. Профессор Қ. Х. Хоназаров шу луғатни нашр этишни тезлаштирмоқ учун нималар қилиш кераклиги тўғрисида гапирди.

— Энг олисдаги юлдузларни кузатиш учун Ўзбекистон жуда қулай жой. Ҳозирги кунда ўта зарур бўлган бу иш учун яратиб берилган шароитга қўшимча қилиб, энг янги телескоплар қувватини илова қилмоқ керак, деди Ўзбекистон Фанлар академиясининг академиги В. П. Шчеглов.

Фалсафа, экономика ва бошқа фанларнинг проблемалари ҳам йиғилишда ишчанлик вазиятида муҳокама қилинди. Тадқиқотлар учун ҳамиша актуал объект бўлган пахта тўғрисида ҳам йиғилишда гап бўлмай қолиши мумкин эмас эди.

Янги дефолиантлар ва гербицидлар кобальт билан нурланган уруғлик чигитлар ва ғўзанинг эски формаларида бўлмаган қимматли белгиларнинг вужудга келтирилганлиги, янги ўғитлар ва уларни тупроққа солишнинг янги усуллари, хуллас олимлар пахта далаларининг ҳосилдорлигини ошириш учун кўп иш қилдилар. Лекин умуман олганда пахта соҳасидаги тадқиқотлар илмий тадқиқотларнинг энг муҳими эканлиги, илмий тадқиқотларнинг бу тармоғи илмий ишлар етарли равишда аниқ координация қилинмаганлиги сабабли орқада қолаётганлиги йиғилишда кўрсатиб ўтилди.

Координация масаласи йиғилишда атрофлича муҳокама қилинди. Шу билан бирга қирққа яқин проблема советларининг фаолияти ҳам таҳлил қилиб чиқилди. Шу проблема советлари тўғрисидаги Низомни академия президиуми яқинда қабул қилган эди.

АКАДЕМИЯ ТАШКИЛ ЭТИЛГАНИГА ЧОРАК АСР БЎЛДИ

Академия кичикроқ бўлса ҳам ўзининг бу юбилейини шу йил нишонлайди. Катта йўл босиб ўтилганлигини кўрсатувчи муваффақиятларни қайд қилиб ўтади. Бу хусусда Улуғ Октябрнинг 50 йиллиги шарафига бағишланган илмий сессияда батафсил гапирилган эди. Ўша сессияда уч юздан кўпроқ доклад ўқилган эди.

Фақат ўтган йилнинг ўзидагина 117 та илмий проблемага доир 394 та тема устида иш олиб борилди, бу темаларнинг аксариятига доир тадқиқотлар тўла равишда поёнига етказилди. Битказилган ўнлаб ишлар ишлаб чиқаришга топширилди.

Академиянинг бу йил бажарадиган вазифаларининг доираси тағин ҳам кенгроқ — бу доира тобора кенгайиб бормоқда. Кейинги вақтларда биохимия институти, Алишер Навоий номидаги давлат музейи, институт ҳуқуқига эга бўлган Ўзбек Совет энциклопедияси бош редакцияси ташкил этилди. Ботаника боғига илмий тадқиқот институти статуси берилди.

Шундай бўлса ҳам тадқиқотларнинг илмий малакасини ошириш, маҳсулдорлигини кўпайтириш асосий вазифа бўлиб турибди. Бултур Меҳнат Қизил Байроқ ордени билан мукофотланган ўсимлик моддалар химияси институти ҳамда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми, Республика Министрлар Совети ва Узсовпрофнинг Эсдалик байроғини олишга сазовор бўлган Геология ва геофизика институти ўзининг самарали ишлари билан айниқса яхши танилди.

Бу йилги илмий тадқиқотларнинг проблема-тематик планига сифат кўрсаткичлари асос қилиб олинган. Тадқиқот ишларининг асосий йўналишлари Ўзбекистон халқ хўжалигини, фани ва маданиятини ривожлантириш хусусиятлари ва истиқболларига мувофиқ келади.

Фанни сифат жиҳатидан ўстириш — В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигини муносиб кутиб олиш борасида академиянинг барча илмий коллективлари номидан йиғилишда тасдиқланган мажбуриятларнинг энг муҳимидир.

Е. МАПОРОВ,
(ЎзТАГ мухбири).

СПОРТ ЯНГИЛИКЛАРИ

ФУТБОЛ

«Пахтакор»нинг апрелдаги ўйинлари

6. «ПАХТАКОР» — МАСК, 10 «ПАХТАКОР — «ДИНАМО» (М) 17. «ЗЕНИТ» — «ПАХТАКОР», 21. «ДИНАМО» (МН). — «ПАХТАКОР» 28. «ПАХТАКОР» — «ЧЕРНОМОРЕЦ».

◆ «Пахтакор» футболчилари ўз майдонларида «Шахтёр» (Қараганда) спортчиларини қабул қилиб, ноқулай ҳавода шиддатли кураш олиб бордилар. Пахтакорчилар меҳмон дарвозасига 2 тўп киргизиб, 2:1 ҳисоби билан ғалаба қозондилар.

◆ «Политотдел» (Тошкент области) колхоз футболчилари Болгариядан келган «Димитрий Канев» команда футболчилари билан учрашиб, бу халқаро ўртоқлик учрашувда политотделлилар меҳмон дарвозасига 2 тўп киргиздилар. Ўйин 2:0 ҳисоби билан майдон эгалари фойдасига ҳал бўлди.

◆ Ўрта Осиё зонаси «Б» класс футбол командалари мастерларининг СССР кубоги учун 1 этап мусобақасида Тошкент область Свердлов номли колхоз футболчилари билан Чоржўй шаҳрининг ирригаторлари учрашди. Ўйин 2:1 ҳисоби билан Свердлов номли колхоз футболчилари фойдасига ҳал бўлди.

ЛЮДВИК СВОБОДА — ЧЕХОСЛОВАКИЯ СОЦИАЛИСТИК РЕСПУБЛИКАСИНИНГ ПРЕЗИДЕНТИ

ПРАГА, 30 март. (ТАСС). Чехословакия Социалистик Республикасининг Миллат мажлиси бугун Людвик Свободани республика президенти қилиб сайлади.

Президентлик лавозимига Людвик Свободанинг номзодини Чехословакия Коммунистик партиясининг таклифи билан Миллий фронт кўрсатган эди.

ЛЮДВИК СВОБОДАНИНГ ТАРЖИМАИ ҲОЛИ

Ўртоқ Людвик Свобода 1895 йил 25 ноябрда Чехиядаги Грознатин қишлоғида туғилган. Биринчи жаҳон уруши йилларида ҳарбий хизматчи бўлган Л. Свобода руслар томонига ўтиб, чехословаклар легионига кирди ва бу легионда взвод командири бўлиб хизмат қилди.

1920 йилда Л. Свобода ватанига қайтиб кетиб, бир оз вақт отасининг хўжалигини бошқариб турди. 1922 йилда у Чехословакия армияси сафига қайтиб кирди. 1931—1934 йилларда Границедаги ҳарбий академияда ўқитувчилик қилди.

Чехословакияни нацистлар оккупация қилиб олганидан кейин Л. Свобода Шарқий Моравияда босқинчиларга қарши махфий ҳаракатни ташкил этишда актив қатнашди. 1939 йилнинг ёзида Л. Свобода Польшага ўтиб, Краковда чехословак ҳарбий қисмини тузди. Полякларнинг қаршилик ҳаракати мағлубиятга учрагандан кейин у ҳарбий қисм билан бирга Совет Иттифоқига ўтди. СССРга ҳужум бошланганидан кейин Л. Свобода Бузулукда биринчи чехословак армия батальонини тузди, бу батальон 1943 йилнинг январида Соколов яқинидаги жангда шуҳрат қозонди.

1943 йил ёзида биринчи чехословак алоҳида бригадаси тузилди, Л. Свобода командирлик қилган бу бригада Киев учун бўлган жангларда биринчи марта қатнашди. У СССРдаги биринчи чехословак армия корпусига бош бўлиб, Дукель операциясида ва Словакиядаги жангларда қатнашди.

1945 йил 4 апрелда Л. Свобода миллий мудофаа министри лавозимига тайинланди. У ҳукуматнинг Кошице программасига имзо чекди ва Чехословакия ҳукумати билан ватанига қайтди.

Л. Свобода 1945—1950 йилларда миллий мудофаа министри бўлиб турганида Чехословакиянинг янги халқ армиясини ташкил этиш соҳасида иш олиб борди.

1948 йилнинг февралида Л. Свобода Миллат мажлиси депутатлигига сайланди, Чехословакия Коммунистик партияси сафига кирди, партия Марказий Комитети аъзолигига сайланди.

Орадан сал вақт ўтгач Л. Свобода Чехословакия Социалистик Республикаси ҳукумати раисининг ўринбосари ҳамда физкультура ва спорт ишлари давлат комитетининг раиси бўлиб сайланди.

1956 йилдан бошлаб Л. Свобода Клемент Готвальд номидаги ҳарбий академиянинг бошлиғи бўлиб ишлади. 1959 йилда у пенсияга чиққан бўлса ҳам, лекин сиёсий фаолиятни давом эттириб келди.

1946 йилдан бери Л. Свобода Чехословакия — Совет дўстлиги иттифоқи президиумида актив ишлаб келмоқда. У — 1948 йилдан бери Миллат мажлисининг депутати ва антифашист курашчилар иттифоқи президиумининг аъзоси.

Л. Свобода Чехословакиянинг олий мукофотлари билан тақдирланган. 1965 йилда унга мамлакатда биринчи бўлиб Чехословакия Социалистик Республикасининг Қаҳрамони унвони берилди. У «Социалистик ватан қурилиши учун» Клемент Готвальд ордени билан, республика орденлари билан, Оқ шер, Словаклар миллий қўзғолони орденлари ҳамда бошқа кўпгина орден ва медаллар билан мукофотланди. 1965 йилда унга Совет Иттифоқи Қаҳрамони унвони берилди. У Ленин ордени ва Суворов ордени билан, шунингдек бошқа бир қанча мамлакатларнинг орденлари билан ҳам мукофотланган.

(ЧТК — ТАСС).

ВАТАНПАРВАРЛАР ҲУЖУМИ

ХАНОЙ, 1 апрель. (ТАСС). Жанубий Вьетнам озодлик халқ қуролли кучларининг Тхузаумот вилоятида ҳаракат қилаётган жангчилари 30 январдан 15 мартгача бўлиб ўтган иккита йирик жанг орасидаги даврда **душман қўшинларидан 8.681 ҳарбий хизматчини, жумладан 3.885 америкаликни сафдан чиқардилар.**

Шунингдек, Жанубий Вьетнам ватанпарварлари шу вақт ичида **203 та ҳарбий машинани,** асосан танклар ва бронетранспортёрларни яксон қилдилар, **40 та самолётни** уриб туширдилар ва ерда шикастлантирдилар, **8 та ҳарбий кемани** сувга ғарқ этдилар.

ДУНЁ ХАРИТАСИ ОЛДИДА

ХАБАРЛАР, ВОҚЕАЛАР, ЯНГИЛИКЛАР

ПОЛЯК ХАЛҚИНИНГ ИРОДАСИ

ВАРШАВА. «Польша Бирлашган ишчи партиясининг тутган сиёсатини съезд олди меҳнат ташаббуси билан, иш ва ўқишда ғайратимиз билан қўллаб-қувватлаймиз» деган шиор ҳозир халқ Польшасида умуммиллий шиорларга айланиб қолди. Бутун мамлакат меҳнаткашлари партиянинг сиёсатига тўла ишонч билдирмоқдалар, Польша Бирлашган ишчи партияси атрофига жипслашганликларини намойиш қилмоқдалар. Польша Халқ Республикаси билан Совет Иттифоқи ўртасидаги қардошларча дўстлик ва иттифоқ Польшанинг бундан кейинги ривожланиши учун негиз эканлигига қатъий ишонганликларини билдирмоқдалар.

Ҳозирги вақтда Польша Бирлашган ишчи партияси Марказий Комитети ва Марказий Комитетнинг биринчи секретари В. Гомулка номига ўн минглаб хат ва резолюциялар тинимсиз келиб турибди. Қалблар иродасини ифодалаган ушбу резолюциялар, телеграмма ва хатларда «Бизларни ҳеч ким ва ҳеч нарса социалистик қурилиш йўлидан тойдира олмайди!» деган асосий фикр билдирилган.

Заводлар ва шахталарда, муассасалар ва ўқув юртларида ишчилар ва хизматчилар, йигит ва қизлар партия сафига кирмоқдалар. Польша Бирлашган ишчи партияси тасодифий унсурлардан тозалангач, янада мустаҳкамланиб ва жипслашиб бормоқда.

Польша ишчилар синфи Польша Бирлашган ишчи партиясининг съезди шарафига ўз зиммасига меҳнат мажбуриятларини олиб, партия сиёсатини қўллаб-қувватлаётганлигини изҳор қилмоқда. Масалан, машинасозлик заводининг коллективи пландан ташқари 700 миллион злотий миқдорида маҳсулот ишлаб чиқариш мажбуриятини олди. (ТАСС).

ВЬЕТНАМДАН ОЛИНГАН ХАБАРЛАР

ХАНОЙ. Вьетнам информация агентлиги хабар беради: Вьетнам Халқ армияси жангчилари Хатэй вилояти осмонида Американинг «Ф-111» типидаги бир самолётини уриб туширдилар.

Сўнгги кунларда Вьетнам Демократик Республикаси устида шу типдаги икки самолёт уриб туширилди.

НЬЮ-ЙОРК. Жанубий Вьетнам Озодлик халқ қуролли кучлари қисмларининг жанговар ҳаракатлари мамлакатнинг шимолий вилоятларига ёйилди ва энди ликда жанглар ғарбда АҚШ денгиз пиёда қўшинларининг Кхесандаги базасидан шарқий соҳилда Зиолин шаҳригача етиб борди.

Ассошиэйтед Пресс агентлиги мухбирининг Сайгондан хабар беришича, демилитаризация қилинган зонадан жануброқда 30 мартда кун бўйи давом этган шиддатли жангларда Америка қўшинлари ва шерикларининг қўшинлари оғир талафот бердилар. Америка денгиз пиёда қўшинларининг Кхесандаги қамал қилинган базаси районида қуролли тўқнашувлар айниқса шиддатли бўлди.

Денгиз пиёда қўшинларининг база территориясидан чиқиб, бир ярим километр узоқда турган 200 кишидан иборат соқчиларига қўққисдан ҳужум қилинди ва миномётлар ҳамда пулемётлардан қаттиқ ўққа тутилди.

Денгиз пиёда қўшинларининг бошқа соқчиларининг базадан ташқари чиқишга уриниши ҳам беҳуда кетди — улар дарҳол ўққа тутилди.

Озодлик Халқ Қуролли кучлари бўлинмалари 31 мартда Хюэ шаҳри яқинидаги 1-стратегик автомобиль йўлидаги иккита муҳим кўприкни эгаллаш ва портлатиш мақсадида муваффақиятли ҳужум қилдилар. Америка — Сайгон қўшинлари ана шу автомобиль йўли орқали таъминланиб турилар эди.

Ватанпарварлар кучли ҳужум қилганликлари натижасида денгиз пиёда қўшинлари гарнизонини яксон қилиб, кўприкларни ишғол этдилар, сўнгра портлатиб юбордилар.

(ТАСС).

ДОЛЛАРНИНГ МАҒЛУБИЯТИ

Американинг таниқли обзорчиси Рестон яқинда уқтириб айтганидек, генерал Уэстморленд истеъфо берганлиги билан кейинги вақтларда «Америка долларига ҳужум» авж олиб кетганлиги ўртасида муайян боғланиш бор. Аслини олганда генерал Уэстморленд ҳам, доллар ҳам Америка Қўшма Штатларининг ҳукмрон доиралари жаҳон жандарми бўлиш ролини ўйнашга авантюристларча уринаётганликларининг қурбони бўлдилар. Уэстморленд қўмондонлик лавозимини бой бериб қўйганлиги ҳам, доллар ўзининг олтин ўрнида хизмат қилишдан иборат мавқеини бой бериб қўйганлиги ҳам Американинг Вьетнамда учраётган сиёсий муваффақиятсизликлари билан бевосита боғланган. Италиядаги ҳафталик «Ринашита» газетаси Вьетнамдаги озодлик урушининг жангчилари Қўшма Штатларнинг ҳарбий қувватини мағлубиятга учратибгина қолмасдан, шу билан бирга АҚШнинг долларда ифодаланган иқтисодий қувватини ҳам мағлубиятга учратмоқдалар, деб ёзганлиги бежиз эмас.

Вьетнамдаги урушни кенгайтирмоқ учун Америка сарфлаётган харажатлар кўпайиб борган сари долларнинг халқаро миқёсдаги позицияси ҳалокатли ёмонлаша берди. Бу ҳол АҚШнинг олтин запаслари тўхтовсиз камайиб бораётганлигида ўз ифодасини топмоқда. Бу ҳалокатнинг олдини олмоқ учун шу вақтгача кўрилган чораларнинг ҳаммаси наф бермади. Лондон, Париж ва Цюрих бозорларида олтин олиб сотиш тўхташ у ёқда турсин, ҳатто тобора кучайиб ва авж олиб кетди. Бундай шароитда Қўшма Штатлар фавқулодда чоралар кўришга мажбур бўлди.

Европадаги олтин бозорларнинг аксарияти бир неча кун ёпиб қўйилди. Аввал Европада, сўнгра эса Вашингтонда ҳам бир қанча фавқулодда кенгашлар ўтказилди. Натижада еттита капиталистик мамлакатдаги марказий банкларнинг бошқарувчилари олтинга икки хил нарх белгилаб, шу системани жорий қилиш тўғрисида қарор қабул қилдилар. Олтиннинг илгариги расмий нархи (бир мисқоли 35 доллар қилиб белгиланган нарх) фақат марказий банклар учунгина сақланиб қолди. Бошқа ҳамма харидорлар учун олтиннинг нархи талаб ва таклифга қараб ўзгара беради. Олтин бирлашмаси деб аталган уюшмада қатнашувчи етти мамлакатнинг марказий банклари эркин бозорда олтин нархини сақлашга аралашмай қўйганликлари сабабли ҳар бир мисқол олтин нархи 37—44 долларгача кўтарилиб кетди.

Шундай қилиб АҚШ олтиннинг нархини оширишни сира истамаса ҳам, аммо ҳақиқатда олтин нархи ошиб кетди. Олтинга икки хил нарх жорий қилинганлигига долларни девальвация қилиш бошланди, деб бутун дунёда баҳо берилганлиги бежиз эмас, албатта. Валюта бўрони вақтинча бўшашди, лекин чинакам танглик эндигина бошланиб келмоқда.

Доллар танглиги ва капиталистик дунёнинг бутун молия системаси учраётган танглик ўнта етакчи капиталистик мамлакат молия министрларининг ва шу мамлакатлардаги марказий банклар бошқарувчиларининг 29 мартда Стокгольмда очилган кенгашида муҳокама қилинди. Стокгольмдаги кенгашга тайёргарлик тариқасида 25 мартда Брюсселда «умумий бозор»га аъзо бўлган олти мамлакат экономика ва молия министрларининг сессияси бўлиб ўтди.

Шу кенгашларнинг ҳаммасида Қўшма Штатлар бошқа мамлакатларга тазйиқ ўтказишга уриниб, ўзининг кучайиб бораётган молиявий қийинчиликларини шу мамлакатлар ҳисобидан энг кўп даражада ҳал этишга ҳаракат қилмоқда. Шу мақсадда Қўшма Штатлар халқаро валюта фондидан қарз олиб туриш учун ўзига махсус ҳуқуқлар берилишини ва Ғарбий Европа Америка молларидан олинадиган пошлиналарни камайтириш тартибини тезроқ жорий қилишини талаб этмоқда.

АҚШнинг бу талабларига Европадаги бир қанча мамлакатлар, биринчи галда Франция қаттиқ қаршилик кўрсатмоқда. Ғарбий Германия вакили Шиллер «таможня ҳақини камайтириш» йўли билан Қўшма Штатларга ёрдам берилсин, деб таклиф қилган эди. Брюсселда бу таклифни фақат Голландия қувватлади, холос. Франциянинг экономика ва молия министри Брюссель кенгашининг иши тўғрисида Франция министрлар советининг мажлисида берган ҳисоботида, Франция Американинг тўлов баланси шундай аҳволга тушиб қолганлиги учун жавобгарликни ўз зиммасига олмоқчи эмас, деди. Американинг тўлов балансини қайта тиклаш чораларининг асосий юкини, деди у, Ғарбий Европа устига юклаш яхши иш эмас.

Г. ШИШКИН. (ТАСС).

ЧЕТ ЭЛ ФОТОКОЛЕЙДОСКОПИ

Мали Республикаси. Тимбукту шаҳрининг марказида ва теварак-атрофидаги уйлар олдида биринчи қарашда жуда ғалати қурилишларни кўриш мумкин. Аёллар лойдан ясалган тандирларда овқат пиширишади, нон ёпишади.

В. Корочанцев фотоси, (ТАСС фотохроникаси).

Франция. Париждаги Монсури боғининг марказида австриялик ҳайкалтарош Леерб ўз «асарларини» намойиш қилмоқда. Буни яратиш учун ҳайкалтарош эски раковина, турли ахлат, темир парчалари, гўшт, балиқ ва бошқаларни ишлатган.

АФП—ТАСС фотоси.

Техас университетидаги Боб Бимон жуда ғалати усул билан сакрайди. Яқинда у Калифорниядаги мусобақаларда И. Тер-Ованесян қўйган ёпиқ бинолардаги мусобақалар учун жаҳон рекордига бори-йўғи ярим дюйм (бир ярим сантиметрга яқин) «етмай қолди».

АП—ТАСС фотоси.

Англия. Чанғичи Темзада уч кунгача юрди. У сув юзасига чанғини эслатувчи тайёқлар ташлаб, сув чанғиларида юриш мумкинлигини исботлаш учун ана шундай қилган эди.

Кейстон—ТАСС фотоси.

ХАТАРЛИ СИНОВЛАР

ВАШИНГТОН. Пентагон Тинч океандаги ороллардан бирида химия ва бактериология қуролларини синаб кўрадиган марказ тузишга қарор қилди, деб ёзади «Вашингтон пост» газетаси. Мақолада шундай дейилади. Пентагон шу мақсадда Тинч океандан қулай орол қидирмоқда ва шуниг учун бактериология қуроли синаб кўрилиши натижасида юз берадиган касалликларни қушлар тарқатиши мумкинлигидан хавотирланиб «қушларнинг кўчиши»ни ўрганмоқда.

Ушбу мақоладан шу нарса очиқ-ойдин кўриниб турибдики, Пентагон қуролининг ана шу турларини кенг миқёсда синаб кўришни мўлжалламоқда. (ТАСС).

ПРЕЗИДЕНТ НОСИР НУТҚИ

ҚОҲИРА. Бирлашган Араб Республикасининг президенти Носир шанба куни программ нутқ сўзлади. Президент Исроил агрессияси бошлангандан бери ўтган вақт ичида мамлакатда юз берган ижобий ўзгаришлар тўғрисида гапириб, Миср қуролли кучларини қайта тузишни биринчи даражали вазифа қилиб қўйди.

Президент Носир мамлакатда рўй берган бошқа ўзгаришлар орасида иқтисодий фронтдаги муваффақиятларни ва Бирлашган Араб Республикасидаги иқтисодий барқарорликни кўрсатиб ўтди. Носир Бирлашган Араб Республикасининг дўстона социалистик мамлакатлар билан олиб бораётган бевосита алоқалари тўғрисида гапириб, Совет Иттифоқи Бирлашган Араб Республикаси учун оғир бўлган кунларда арабларнинг ҳақиқий дўсти эканлигини кўрсатди, империализмга қарши курашда араб мамлакатларини қаттиқ ёқлаб чиқди, деди.

Сўнгра президент келгуси ишлар программасига тўхталиб ўтди. У айтдики, бу программа ўлкамизни озод қилиш ва ғалабага эришиш учун «барча ҳарбий иқтисодий ва маънавий имкониятларимизни сафарбар қилишга ёрдам бериши керак». Президент сўзини давом эттириб, Бирлашган Араб Республикаси Яқин Шарқдаги тангликни сиёсий йўл билан бартараф қилишга ҳозир ҳам тайёр, деди. (ТАСС).

ОБ-ХАВО

АПРЕЛДА ОБ-ҲАВО

Баҳор анча иссиқ келди, анчадан бери кўтарилиб турган ҳарорат баъзан бирдан пасайиб кетди. Февраль ойининг биринчи, иккинчи декадаси ва март ойининг охирларида ҳаво анча совиди.

Айниқса 15 март куни ҳавонинг совуб кетиши, ёмғирнинг қорга айланиши жуда кам учрайдиган ҳол. Икки кун давомида ҳарорат 15-20 даражага қадар пасайиб, Тошкент, Сирдарё областларида ва Самарқанд областининг шимолий районларида ҳарорат кечаси 1-5, кундуз 6-11 даражагача совуди. Бу совуқ ҳаво ўрик, шафтоли ва олча дарахтларининг гулларини уриб кетди.

Баҳор фаслида ҳавонинг бундай аввало иссиқ, сўнгра бирдан совуб кетиши сўнгги 70 йил мобайнида бешинчи марта кузатилмоқда.

Апрель ойида об-ҳаво қандай бўлади?

Апрелда ўртача ойлик ҳарорат нормадан 1-2 даража ортиқ иссиқ бўлиши кутилади ва ҳарорат борган сари кўтарилиб термометр симоблари 30-35 даража ва кечалари 10-15 даражани кўрсатади. Сўнгра бу иссиқ ҳаво бироз совуши кутилади. Апрелнинг биринчи беш кунлигида кечаси 1-6 даража иссиқ бўлиб, айрим жойларда ер музлаши мумкин. Қорақалпоғистон АССР ва Хоразм областида ҳарорат 1-2 даражагача совуйди, кундузи 12-17 даражага кўтарилади.

16 апрелдан 24 апрелгача ҳавонинг совуши кутилади, кечалари 4-9 даража иссиқ бўлади. Бу ойнинг биринчи беш кунлигида, ойнинг ўрталарида ва учинчи декадада ёғингарчилик ва момоқалдироқ бўлади.

НЕГА ҚОР ЁҒДИ?

Якшанба куни Ўрта Осиёнинг ҳамма районларида ҳаво кескин ўзгарди. Қаттиқ ёғингарчилик бўлди, дўл, сўнгра қор ёғди. Бу ҳол кўп йиллардан бери кузатилмаган эди.

Москванинг шимолий районларидан Ўрта Осиёга қараб соатига 60-70 километр тезликда қисқа-қисқа танаффус билан арктика совуқ ҳавоси шимолий-ғарб томондан кела бошлади. Қисқа танаффуслар билан оқиб келаётган бу совуқ ҳаво натижасида ёмғир дўлга айланди сўнгра қор ёға бошлади, ҳаво анча совуди.

В. М. ДЕВЧЕНКО,
Тошкент об-ҳаво бюросининг катта синоптик инженери.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

РАДИО БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

8.25 — Қўшиқлар, 9.30 — Рубобда чалинадиган пьесалар, 10.10 — СССР халқларининг куйлари, 10.30 — Опералардан парчалар, 11.15 — «Геология ва санъат», 11.25 — Дуторчи С. Йўлдошев чалади, 12.15 — «Замондошлар» (рус.), 13.30 — Кинофильмлардан куй ва қўшиқлар, 16.10 — «Замонавийлик ва ўзбек куйлари», 16.50 — «Правда» газетасининг обзори, 18.00 — «Баҳор экиш мавсуми бошланди» (репортаж), 18.10 — «Қўнғироқ» (симфоник поэмадан қисмлар), 18.40 — Спорт, 19.20 — Концерт, 20.00 — «Ёшлик» радиостанцияси, 20.30 — Халқ талантлари микрофон олдида, 21.00 — Халқаро темаларда (суҳбат), 21.10 — Концерт (қишлоқ хўжалик ходимлари учун), 22.20 — Ўзбек кинофильмларидан куйлар, 22.40 — «Меҳнат ва билим шоири» (Мариэта Шагинян туғилган куннинг 80 йиллигига бағишланган эшиттириш), 23.15 — Концерт (талабларга мувофиқ).

ТЕЛЕВИДЕНИЕ БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА
(3-канал)

17.55 — **Кўрсатишлар программаси.**

Рус тилида: 18.00 — **Телеянгиликлар,** 18.15 — **Ўзбекистон винолари,** 18.35 — **Кино янгиликлари.**

Ўзбек тилида: 20.00 — **«Дўстлик» тўлқинида** (Тожикистон меҳнаткашлари учун), 21.00 — **Телеянгиликлар,** 21.15 — **К. Маркс асарлари ўзбек тилида** (К. Маркс туғилган куннинг 150 йиллиги олдидан), 21.35 — **Апрель тезислари** (телефильм), 22.05 — **Улмас сиймо** (А. Навоий туғилган куннинг 525 йиллигига)

ИККИНЧИ ПРОГРАММА
(5-канал)

Рус тилида: 18.00 — **Ўқув эшиттиришлари программаси. «Адабиёт ва санъатни билинг ва севинг!»,** 18.30 — **Ўқув фильмотекаси жавонида** (ўқитувчилар учун), 19.00 — **Назарий механика** (студентлар учун)

20.00 дан — **Москва кўрсатади.**

УЧИНЧИ ПРОГРАММА
(9-канал)

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

Ўзбек тилида: 20.00 — **Дарсликларингиз саҳифаларида** (мактаб ўқувчилари учун).

Рус тилида: 20.35 — **Қардош Венгрия диёрида,** 21.00 — **Тошкент янгиликлари,** 21.10 — **Хасадгўй** (телеспектакль)

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРДА — 2/IV да **Катта концерт,** 3/IV да **Боғчасарой фонтани.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 3/IV да **Гавҳари шамчироқ.**

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — **Ўргатилган шерлар аттракциони.** Билетлар сотилмоқда.

КИНО

Қасос — «ДРУЖБА» (2-залда), «МОСКВА», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Икки дил достони — «ДРУЖБА» (1-залда), НАВОИЙ номли (ўзбек тилида), «ЎЗБЕКИСТОН», «ЧАЙКА» (кундуз ва кечқурун).

У бир ўзи кетди (1 ва 2-серия) — Ғ. ҒУЛОМ номли (кундуз ва кечқурун)

МАРҒИЛОН ШАҲАР МАКТАБГАЧА ТАРБИЯ ПЕДАГОГИКА БИЛИМ ЮРТИ 1968-1969 ўқув йили учун ўзбек ва рус группаларига

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ:

Билим юрти болалар боғчалари учун тарбиячилар тайёрлайди.

7-11 синфларни битириб, мактабгача тарбия муассасаларида ишлаб турган хотин-қизлар қабул қилинади.

Ўқиш муддати 10-11 синфларни тамомлаганлар учун 2 йилу 6 ой;

7-9 синфларни тамомлаганлар учун 3 йилу 6 ой.

Аризалар 30 апрелгача қабул қилинади.

Кириш имтиҳонлари 5 майдан — 15 майгача ўтказилади.

Адрес: Марғилон шаҳар, К. Маркс кўчаси, 205 уй. Телефон 30-13.

ГРАЖДАНЛАР ДИҚҚАТИГА!

Ҳар куни Тошкент аэропортидан турли шаҳарларга яхши жиҳозланган реактив ва турбореактив самолётлар учиб туради.

СИЗ Тошкент аэропортининг шаҳар кассаларидан истаган шаҳрингизга олдиндан ҳамда учиш кунингизда аэропортнинг ўзидан ҳеч қандай қийинчиликсиз билет сотиб олишингиз мумкин.

Ўқувчилар, студентлар ва ҳарбий хизматчиларга билет камайтирилган нарх билан сотилади.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Орган Центрального Комитета Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

БИЗНИНГ АДРЕС ВА ТЕЛЕФОНЛАР: ТОШКЕНТ, «ПРАВДА ВОСТОКА» КЎЧАСИ № 26, Редактор — В36545, Редактор ўринбосарлари — В37914, В39323, Масъул секретарь — В34455, Масъул секретарь ўринбосарлари — В37283, Партия турмуши — В33469, Марксизм-ленинизм назариясини пропаганда қилиш — В31216, Халқаро ҳаёт — В37604, Коммунистик тарбия — В31455, Саноат, капитал қурилиш ва транспорт — В34780, Совет қурилиши — В33258, Қишлоқ хўжалик — В37604, Адабиёт ва санъат — В32036, В37221, Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — В34451, Маҳаллий ахборот ва спорт — В32347, Оммавий ишлар ва хатлар — В38679, В33553, Иллюстрация — В34524, Стенографистка — В37343, Корректура — В37162, Эълонлар — В38142, Коммутатор — В30249, В30250, В30251, В30252, В30253, В30254, В30255, В30256, В30257, В30258, ОБЛАСТЬ МУХБИРЛАРИ: Андижон 48—85, Бухоро 31—41, Қарши (нефть разведкаси коммутатори орқали қўшимча) 84, Нукус 42—62, Самарқанд 31972, Термиз 23—27, Фарғона 41—88, Урганч 34—55.

Б № — 77. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64633. Р. 10066.